

Z

Bandera del Codi Internacional de Senyals, coneguda sota el nom de "ZULU", formada per quatre triangles amb els vèrtexs en el centre de la bandera i de color negre, vermell, blau i groc.

Hissada en solitari per un vaixell remolcat significa:

- Necessito remolcador

Hissada en solitari per un vaixell remolcat significa:

- Estic començant a remolcar.

Hissada en solitari per un vaixell remolcat significa:

- Comenci a remolcar.

Hissada en solitari per un vaixell remolcat significa:

- Necessito remolcador.

Hissada en solitari per un vaixell de pesca que treballen pròxims significa:

- Estic llençant xarxes.

zabra

Una zabra era un vaixell d'unes 200 tm, propulsat per veles, ideat per a dur mercaderies pels oceans, com l'Atlàntic, i bé armat per a defensar-se de pirates o corsaris

Les zabres realitzaven la travessia entre Amèrica i Espanya en 30 dies o menys i podien transportar en els seves bodegues unes 100 tm de càrrega.

Aquestes dues característiques, rapidesa i capacitat de càrrega, a més del seu armament, els convertia en substituïts ideals quan les flotes d'Índies no podien efectuar la travessia anual per falta de temps, perill d'atacs enemics o alguna altra causa.

zabra

Vaixell de dos pals, de creu, que s'usava en els mars de Biscaia en l'Edat Mitjana i principis de la Moderna.

zagala

Nom donat en les costes cantàbriques de Galícia a un bolic de malla molt espessa, emprat en aquelles costes.

És coneguda també con colla.

ZAL

Vegi's zona d'activitats logístiques.

zalabardo

En la mar cantàbrica, xarxa de pesca para extreure el peix.

Quant els vaixells identifiquen els bancs de pesca, a continuació, procedeixen a envoltar-los des de la superfície, deixant caure al mar els draps de pesca en tant giren l'embarcació en rodó, descrivint un angle de 360 graus.

Quan el "cèrcol" s'ha completat, la malla es tanca per sota i impedeix a la pesca escapar.

Aquest va extraient-se de la xarxa de cercol mitjançant un enorme salabre anomenat zalabardo.

zambra

De l'àrab zammariya espècie de vaixell.

Espècie de vaixell usat pels musulmans.

zanco

Embarcació pesquera a vela, les dimensions de la qual oscil·len entre 5 i 7 m d'eslora, 1,50 a 2 de màniga, i 1,20 a 1,80 de puntal, amb un sol pal i dues veles, el floc i una vela llatina en forma triangular, sense tangó, que aparellava amb una baiona.

ZAP

Sigles de Zero Antiaircraft Potential, nou míssil en avançat projecte de la marina dels Estats Units.

Els detalls del mateix són guardats amb molt secret, però no obstant això se sap que serà impulsat per un coet de combustible sòlid i amb una velocitat de l'ordre de 2000 milles per hora.

El ZAP dotat de sistema cercador del blanc, esclata amb un elevat efecte de fragmentació.

La seva extraordinària velocitat és una de les característiques més benvolgudes de la nova arma, que cap a 1970 sembla ser que pressin els avions de bombardeig de l'armada en substitució del Zuni.

zarampanya

Art de pesca artesanal empleat amb gran freqüència en la desembocadura dels rius, consistent en una sèrie de peces o draps disposats en quadre o, més rarament, de forma rectangular, armats sobre quatre ralingues, una en cada costat.

Dels angles surten els corresponents vents, amb, que es maniobra l'art.

En la part central estan els draps de malla més espessa i en les zones marginals les malles més clares.

La xarxa forma un sí en la part del centre.

Les dimensions totals varien entre 20 i 30 m de costat.

Les malles, molt espesses, són d'uns, 40 mm de costat del quadrat en els costats, prop de les ralingues, uns 10 mm en la part central.

Les ralingues i els vents són caps gruixut, de fins a 50 mm de diàmetre, abans eren d'espart o cànem, ara de fibres artificials.

Per les seves especials característiques, son que l'art no precisa ni de ploms ni de flotadors.

Es disposa horisontalment de manera que els quatre vents van a parar dos a cada riba del riu.

Els extrems dels vents es fixen en les corresponents estaques clavades en el sòl, en una riba fixos i en l'altra es poden tesar o amollar.

Quan els peixos i altres espècies marines que penetren una mica en els rius, passen per sobre de l'art, es llença dels vents mòbils per a fer aixecar l'art fins que les vores queden fora de l'aigua.

Aquest sistema s'utilitza en molt pocs llocs, sent el més comú la desembocadura del riu Guadalquivir.

zaruk

Dhow de 5 a 15 m d'eslora, fi de línia i amb gran llançament en ambdues caps, que, arborant un o dos pals, molt inclinats cap a proa, aparellats amb veles llatines, s'usen en uns pobles àrabs en la pesca o navegació de cabotatge per el mar Roig.

És tracta d'una embarcació sense coberta, capaç de desenvolupar una elevada velocitat motiu en altres temps gaudia de molta utilitat pel tràfec d'esclaus i de contraban.

zarzo

Cert art que s'usa per a agafar anguiles en els rius de les valls de Cantàbrica.

zastrugui

Sèrie de crestes allargades de neu endureda, semblades a ones, amb freqüència de bords tallats, característiques de les planes polars escombrades pel vent que bufa constantment en la mateixa direcció.

Els zastrugui estan orientats perpendicularment al vent, amb un pendent suau a sobrevent i altra abrupta a sotavent.

zatara

Es denomina així una embarcació de forma quadrada o rectangular, generalment desproveïda de quilla o d'orsa.

S'empra en situacions d'emergència per al salvament, usant-se també com transport en llacs, rius i aigües tranquil·les en general.

En treballs de transport pesat, la zatara pot assumir les funcions d'un pontó (vegi's pontó).

Les zatares són també petites embarcacions de fusta, metall o altres materials, equipades amb càmeres d'aire, que s'embarquen en alguns vaixells com mitjà auxiliar de salvament.

En general, s'han de poder maniobrar sense l'ajuda de dispositius mecànics, i han de tenir la robustesa necessària per a permetre el seu llançament per la broda des de la coberta.

ZCIT

(Acrònim de zona de convergència intertropical) La zona de convergència intertropical, ZCIT, presenta una doble estructura de vents convergents.

Aquesta idea ja es manejava 30 anys però no ha estat fàcil la seva identificació fins a l'arribada de satèl·lits moderns i sofisticats.

La ZCIT és un cinturó de convergències que envolta a la Terra i que presenta una variabilitat anual de tipus estacional i marítim-terrestre.

Fins a fa poc es pensava que era una zona de convergència única.

Però les anàlisis modernes ho han descartat.

Així ho ha posat de manifest els sensors satel·litaris del Quick Scatterometer de la NASA.

Aquest instrument ha realitzat mesures sobre el vent en els oceans i ha determinat l'existència de dues zones de convergència.

La primera, o clàssica, es posa de manifest amb àmplies zones nuvoloses al convergir en la zona equatorial els vents alisis del nord i sud.

La segona zona es produeix per convergència en els propis vents alisis de component sud: és una zona amb menys activitat nuvolosa i convectiva que la primera.

Aquests fets són crítics per a entendre millor els mecanismes que controlen ala atmosfera, els canvis climàtic que s'estan produint, la cobertura nuvolosa ,etc.

Els modelitzadors del temps i clima haurien de tenir en compte aquestes singularitats per a incloure-les en els models. "La doble estructura de la ZCIT se sol identificar són els oceans Pacífic i Atlàntics, limitant-se a certs períodes estacionals i zones, fins a ara."

Així, en l'est de l'oceà Pacífic, la zona sud se sol veure a la primavera.

En la part occidental de l'oceà Atlàntic.

La zona sud, que ha estat recentment identificada, es pot observar a l'estiu.

No obstant això, les dades de vent del Quikscat han detectat la zona sud de la ZCIT en totes les estacions d'ambdós oceans.

Les dades de vents del Quikscat confirmen que hi ha una doble estructura de la ZCIT i que existeix durant tot l'any.

La majoria de les vegades, la zona sud de la ZCIT és mes feble que la nord, pel que era difícil de detectar.

La raó de la seva debilitat cal buscar-la que els vents bufen sobre zones marítimes més fredes i l'aire és incapaç de generar grans masses nuvoloses.

A més, les aigües fredes afebleixen els vents superficials en el seu desplaçament cap a l'equador.

La zona de convergència del sud es produeix en el propi sí dels alisis del sud.

La zona nord es crea per convergència dels alisis del nord-est i del sud-est.

És la zona més activa donant lloc als ruixats i núvols turmentoses, en general.

La zona sud de la ZCIT, es troba sota Equador, i no interacciona amb els vents alisis del nord.

Es crea per convergència interna dels vents del sud.

No té tanta capacitat de generar núvols i espectacularitat nuvolosa com la del nord.

ZEE

Zona Econòmica Exclusiva

zef

Monotip de vaixell amb orsa de deriva, dissenyat en 1962 i construïu per les drassanes Le Prairie, de França. És tracta d'una embarcació de concepció i construcció molt econòmica, am buc de polièster en sandwich, i les seves dimensions són: estora 3,67 metres, màniga 1,55, pes 90 Kg. la superfície vélica es de 8,90 m², la tripulació en d'u o dos tripulants. El zef es molt estable i està pensat principalment com embarcació d'iniciació o petit passeigs sense cap finalitat competitiva.

zèfir

Vent fluix, bonancenc.

zèfir

Vent que bufa de la part de ponent.

zèfir

És un dels dotze i únics vents que els antics grecs van diferenciar en el cercle sencer de l'horitzó.

Zèfir

Segons la mitologia grega, Zèfir era la personificació del vent de l'oest i era una de les quatre divinitats de l'element aeri. Era considerat el més suau i benigne, especialment des que s'enamorà de Clotis, deessa de la primavera, que apaivagà el seu caràcter.

De la seva unió va néixer Carpos.

També s'enamorà de Jacint, però el noi preferia l'amistat d'Apol·lo i, segons expliquen, el va matar per gelosia desviant un disc que Apol·lo havia llançat.

zelador

Una persona que acompanya un enviament que requereix atenció especial mentre que esta en camí.

zelador de marina

Persona destinada per l'autoritat per a exercir la vigilància sobre el compliment de les disposicions relatives a formes de pesca, malles a utilitzar, ordre en el tràfic interior dels ports, platges, zona marítima, etc., està encomanada als zeladores de marina, que són funcionaris militars pertanyents al cos de suboficials de l'Armada, i que estan, per tant, a les ordres dels comandants o ajudants de marina.

zenit

El Zenit és el punt de l'esfera celeste situat en la vertical de l'observador, que correspon, en vertical a un lloc determinat de la Terra. La paraula té el mateix origen que "azimut", i es va formar per un error de transcripció dels copistes.

Si perllonguem el ràdio terrestre del lloc on es troba l'observador en ambdues direccions, tallaria l'esfera celeste en dos punts.

Zenit és el qual està sobre l'observador i nadir, l'oposat.

zenit

Intersecció de la vertical d'un lloc i l'esfera celeste.

zenit

Punt més alt en el cel en relació amb l'observador, que es troba just sobre el seu cap (90°).

zenit

La vertical d'un lloc, o direcció de la gravetat en aquest lloc, talla a l'esfera celeste en dos punts.

El zenit és el punt que es troba per sobre del cap de l'observador.

zenit geodèsic

Punt d'intersecció de l'hemisferi celeste situat sobre un observador amb la recta que és normal a la superfície de l'el·lipsoide terrestre, en el punt on es troba l'observador.

zenital

Relatiu o pertanyent al zenit.

zero

Punt des del qual és conten els graus o les divisions d'una escala.

zero absolut

És la temperatura teòrica més baixa possible i es caracteritza per la total absència de calor.

És considerada el punt zero de l'escala termomètrica absoluta, per quant es considera que a temperatures tan baixes la matèria es troba en estat de repòs absolut, en el sentit que les molècules no es troben ja animades per vibracions de cap espècie.

Per tant el zero absolut és el nivell d'energia és el més baix possible.

El zero absolut (0° K) correspon aproximadament a la temperatura de -273.16° C.

Mai s'ha arribat a tal temperatura i la termodinàmica assegura que és inassolible.

Ho impedeix la tercera llei de la termodinàmica.

No obstant això, en la pràctica és la calor que entra des del "món exterior" el que impedeix que en els experiments s'arribin a temperatures més baixes.

Per a baixes temperatures, totes les capacitats calorífiques C tendeixen a zero pel que per a qualsevol quantitat de calor Q , per petita que sigui, que entri al sistema, es tindrà una variació important en la temperatura doncs $dT=Q/C$.

Fins i tot els rajos còsmics poden produir una entrada important de calor.

El concepte de zero absolut també és important des del punt de vista teòric.

Segons la tercera llei de la termodinàmica, l'entropia (o desordre) d'un cristall pur seria nul·la en el zero absolut; això té una importància considerable en l'anàlisi de reaccions químiques i en la física quàntica.

Els materials presenten propietats estranyes quan es refreden a temperatures molt baixes.

Alguns perden per complet la seva resistència elèctrica.

Aquest efecte es va observar per primera vegada en el mercuri a uns pocs graus per sobre del zero absolut, però s'estan obtenint a temperatures cada vegada més altes amb nous materials.

zero d'un aparell

Indicació que dona un aparell de mesura abans de sotmetre'l a l'acció de la magnitud que és vol mesurar.

zero de l'escala de mareas

L'escala de marea es col·loca de tal manera, que el «ZERO» romangui sempre sota l'aigua, àdhuc amb les mareas més baixes de la localitat, amb l'objecte de registrar les baixamars extraordinàries i, alhora, evitar lectures negatives.

zero de la carta

Nivell o pla de reducció de mareas a que es redueixen els sondajes en un aixecament hidrogràfic.

zero de la predicció de mareas

És el nivell de reducció de sondes.

zero del mareògraf

Línia marcada en el marge inferior del registre del mareògraf, a la que queden referides les altures del nivell de la mar registrades pel mareògraf.

zero hidrogràfic

Superfície, establerta com permanent a la qual es refereixen els sondatges o altures de mareas usualment a aigües baixes.

També conegut com nivell de reducció.

ziga-zaga

Sistema de navegació el que, seguint una pauta donada, el vaixell va donant guinyades a banda i banda del rumb que ha de seguir-se.

ziga-zaga arrítmica

És la ziga-zaga que es realitza amb el mateix angle però tots els vaixells, amb un ritme diferent.

ziga-zaga continua

És la ziga-zaga que s'executa fent cada canvi de rumb immediatament després de haver acabat la ficada anterior.

ziga-zaga desfasada

És la ziga-zaga que s'executa cada vaixell quant és realitzen variant alguns dels elements característics.

ziga-zaga lliure

És la ziga-zaga realitzada per una formació quant cada vaixell fa guinyades amb independència del demes.

ziga-zaga referit

És el que la velocitat d'avançament es igual a la velocitat referida.

En el cas que l'avanç relatiu es zero, i el desplaçament relatiu del vaixell és realitza segons una línia normal a la del rumb.

ziga-zaga regular

És la ziga-zaga que té uns valors fixes regulars e iguals per tots els vaixells simultàniament i l'angle i a la mateixa banda, navegant al mateix rumb.

zigzagar

Vegi's zigzaguejar.

zigzaguejar

Navegar descrivint un moviment en forma de "Z", generalment emprat per a la defensa passiva preventiva contra el risc de torpedes, bombes aèries, foc de canó, etc.

Aquest procediment causa desorientació a la punteria òptica i crea dificultats a la punteria electrònica, especialment si el moviment de ziga-zaga es desenvolupa segons esquemes no constants pel que fa a les directrius d'avanços, i canviant sovint de velocitat.

ZIM

Distintiu de nacionalitat dels iots de les classes internacionals de la I. Y. R. U. pertanyents a Zimbabwe.

zinc

El zinc (o zenc sobretot si està en forma de làmines) és un element químic de nombre atòmic 30 i símbol Zn situat en el grup 12 de la taula periòdica dels elements.

El zinc és un metall, a vegades classificat com a metall de transició encara que estrictament no ho sigui.

Presenta certa semblança amb el magnesi i el beril·li a més de amb els elements del seu grup.

Aquest element és poc abundant en l'escorça terrestre però s'obté amb facilitat.

Una de les seves aplicacions més importants és el galvanitzat de l'acer.

És un metall de color blanc blavós que crema en aire amb flama verda blavosa.

L'aire sec no l'ataca però en presència d'humitat es forma una capa superficial d'òxid o carbonat bàsic que aïlla al metall i el protegeix de la corrosió.

El metall presenta una gran resistència a la deformació plàstica en fred, que disminueix en calent, la qual cosa obliga a laminar-lo per damunt dels 100° C.

No es pot endurir per acritud i presenta el fenomen de fluència a temperatura ambient -al contrari que la majoria dels metalls i aliatges- i petites càrregues provoquen deformacions permanents.

zines

Vegi's ànode de sacrifici.

ZMES

En anglès "particularly sensitive sea areas" Acrònim de Zones Marítimes d'Especial Sensibilitat.

L'art. 211.1 del Conveni de 1982 disposa que els Estats, actuant per conducte de l'organització internacional competent o d'una conferència diplomàtica general, establiran regles i estàndards de caràcter internacional per a prevenir, reduir i controlar la contaminació del mitjà marí causada per vaixells i promouran l'adopció, de la mateixa manera i sempre que sigui apropiat, de sistemes d'ordenació del tràfic destinats a reduir al mínim el risc d'accidents que puguin provocar la contaminació del mitjà marí, inclòs el litoral, o afectar adversament per efecte de la contaminació als interessos connexos dels Estats riberecs.

En el marc de l'Organització Marítima Internacional (l'OMI), que és un organisme depenent de l'ONU, es va dictar la resolució A.927(22), de 29 de novembre de 2001, que conté les directrius per a la identificació i designació de "Zones marítimes d'especial sensibilitat", (PSSA).

Segons el paràgraf 1.2 de l'Annex 2 de la resolució citada:

"Una PSSA és un àrea que requereix protecció especial mitjançant l'acció de l'OMI a causa de les seves significació per reconegudes raons ecològiques, socioeconòmiques o científiques i perquè pot ser vulnerable als danys causats per les activitats de vaixells internacionals".

Zo

Símbol adoptat per l'Oficina Hidrogràfica Internacional per a representar l'altura del nivell mig del mar sobre el nivell de reducció de sondes d'una localitat.

zodiàc

Es diu Zodiàc a una zona limitada per dos plànols paral·lels a l'Eclíptica, la distància angular dels quals és 16°.

Tots els planetes (excepte Plutó) tenen òrbites la inclinació de les quals respecte de l'Eclíptica és menor de 8°, pel que dintre del zodiàc es mouen els planetes del Sistema Solar, així com els asteroides o planetes menors.

Suposem un punt de referència, i suposem que el Sol triga un any a passar dues vegades pel mateix punt (és el denominat any tròpic), cada dia el Sol recorre de mitjana 1°.

Després cada mes el Sol recorre una zona d'uns 30°.

Les constel·lacions que en aquella època, fa 2.000 anys, travessava el Sol cada mes, s'han fet correspondre a cadascun dels dotze mesos de l'any.

La constel·lació d'Àries per on passava el Sol el 21 de març, a causa de la precessió dels equinoccis, s'ha desfasat gairebé 30°, estant totes les constel·lacions corregudes de lloc.

Avui el 21 de març el Sol es projecta sobre Peixos.

S'ha considerat còmode seguir anomenat Àries a l'instant que està el Sol aquest dia (la declinació del qual = 0 i comença la primavera) a pesar de no correspondre a la constel·lació sobre la qual es projecta.

Durant un mes el Sol es projecta sobre una constel·lació, al mes següent sobre altra constel·lació i així successivament fins a recórrer les dotze en un any, els noms del qual són: Àries, Taure, Geminis, Càncer, Lleó, Verge, Lliura, Escorpió, Sagitari, Capricorn, Aquari i Peixos.

zodiacal

Relatiu o pertanyent al zodiàc.

zodiacal

Estela lluminosa molt pàl·lida, estesa al llarg de l'eclíptica i entrada en el sol.

zodiacal

És l'extensió de la corona solar que es perllonga més enllà de l'òrbita de la terra.

La lluentor de la llum zodiacal és una mica inferior al de la Via Làctia.

zona

cadascuna de les cinc parts que es considera dividida l'esfera terrestre pels tròpics i cercles polars, a saber:

- La tòrrida, compresa entre els tròpics de Càncer (latitud 23° 27' N) i de Capricorn (latitud 23° 27' S);
- La temperada nord, delimitada pel tròpic de Càncer i el cercle polar àrtic (latitud 66° 33' N);
- La temperada sud, compresa entre el tròpic de Capricorn i el cercle polar antàrtic (latitud 66° 33' S).
- La glacera àrtica i glacial antàrtica, limitades pel cercle polar i pol respectius.

zona

Cadascuna de les vint faixes de 8° de latitud i 6° de longitud en què és dividit un fus en la xarxa.

zona

Qualsevol àrea geogràfica descrita detalladament o per fórmula, tal com la zona comercial d'una ciutat.

zona 1º de navegació

Distància a la costa: Il·limitada, navegació Oceànica.

zona 2º de navegació

Distància a la costa: Fins a 60 milles, navegació en alta mar.

zona 3º de navegació

Distància a la costa: Fins a 25. milles, navegació en alta mar.

zona 4º de navegació

Distància a la costa: Fins a 12 milles, navegació en aigües costaneres.

zona 5º de navegació

Distància a la costa: Fins a 5 milles, navegació en aigües costaneres.

zona 6º de navegació

Distància a la costa: Fins a 2 milles, navegació en aigües costaneres.

zona 7º de navegació

Distància a la costa: Aigües protegides en general, navegació en aigües protegides.

zona a evitar en el tràfic marítim

Mesura d'Ordenació de Tràfic Marítim que es refereix a un àrea de límits definits en la qual la navegació és especialment perillosa o bé, és excepcionalment important evitar accidents pel que hauria de ser evitada per tots els vaixells o certes classes de vaixells.

zona abissal

Es denomina abissal o zona abisopelàgic a un dels nivells, en aquest cas el de més profunditat, en els que està dividit l'oceà segons la profunditat, esta per davall de la zona batipelàgica i per damunt de la hadopelàgica i correspon a l'espai oceànic entre 3,000 i 6,000 metres de profunditat.

Es tracta per tant d'una zona fosca on la llum solar no arriba.

A la biologia marina, el terme de fauna abissal bentònica, que es la fauna que es presenta lligada al fons oceànic és presenta escassa i amb trets particulars.

Dins d'aquesta disciplina el terme de fauna abisopelàgica fa referència a la descripció d'una mena determinada d'ambient o hàbitat natural, amb certes espècies d'animals marins.

La paraula abissal provinent de l'abisme, es a dir, un lloc fosc i al fons.

Regió de temperatures fredes, pressió hidrostàtica extremadament elevada, falta de nutrients i absència total de llum.

Al fons de l'oceà no hi existeix vegetació que apliquen la fotosíntesi, es a dir, no hi ha algues verdes.

La zona depèn en gran part de les partícules de detrits que cau des de la superfície, excepte en les zones on es presenten les xemeneies hidrotermals, que depenen de l'energia volcànica, a on la producció primària, depèn de la quimiosíntesi que es desenvolupa per espècies bacterianes, presents damunt el substrat o els organismes presents.

Segons els biòlegs aquesta zona morfològica de la geografia del fons marí ocupa aproximadament més del 70% de l'àrea total dels oceans.

zona abisopelàgica

Vegi's zona abissal

zona acolorida

Àrees de la carta nàutica que estan simbolitzades mitjançant un color llis a fi d'indicar la naturalesa de l'àrea.

zona activa

Zona activa o d'immersió, és la franja de sorres més pròxima a la riba que ha de romandre lliure en gairebé tota la seva longitud, per a afavorir la còmoda immersió i trànsit dels banyistes.

S'impedirà la col·locació d'hamaques i tendals de lloguer.

Aquesta zona ve imposada per la carrera de marea, no obstant això en les platges que no són sensibles a elles, ha d'imposar-se una amplària mínima és de 10 m, presos a partir de la línia de riba que defineixi el alta mar viva equinoccial.

No obstant això, en les platges amb una amplària superior a 40 m, es podrà ampliar l'ample de la zona activa fins a 10 m més; i en les platges menors de 20 m, es pot reduir la dimensió transversal de la zona activa fins a 6 m com a mínim, prèvia justificació en raó de la seva poca afecció a l'ús públic.

Una bona regla pràctica és deixar com zona activa un terç del total de l'ample de la platja, sense baixar mai dels 6 m.

Sinònim zona de bany.

zona afòtica

Zona on a causa de els baixos nivells d'il·luminació no és possible la funció fotosintètica.

La zona afòtica, es defineix com la zona, tant oceànica com lacustre, en la qual no és possible el desenvolupament de processos fotosintètics, encara que en alguns casos, d'acord a la seva etimologia més estricta, es defineix només com zones no exposades a la llum solar.

La profunditat a la que comença aquesta zona va a dependre principalment de la turbulència de les aigües.

En aigües oceàniques la zona afòtica va aproximadament des dels 200 a 4000 metres, depenent de les característiques de l'aigua i profunditats.

la zona afòtica es divideix en dues parts:

- La zona batial, entre els 200 m i els 2.000 m de profunditat.
- La zona abissal, des dels 2.000 m fins al més profund. Les criatures que viuen en aquesta zona estan adaptades a la completa foscor.

zona àrida

Es diu d'aquella zona en que la precipitació de pluja es inferior a 250 mm i es tan insuficient que estenen que practicar irrigacions si es volen practicar cultius.

Se la evaporació potencial es major que la precipitació anual.

zona auroral

Zona anular, situada aproximadament entre el 60º i els 70º de latitud geomagnètica nord o sud, en la qual l'arribada de partícules electritzades provoca freqüentment l'aparició d'aurores polars.

zona batial

Es denomina zona batial o zona batipelàgica, el significat de la qual és "profunditats d'alta mar" a un dels nivells en els quals està dividit l'oceà segons la seva profunditat.

En oceanografia, batial identifica a les aigües i fons marins situats entre 1000 i 4000 metres de profunditat, compresa per sota de la zona mesopelàgica i per sobre de la zona abissopelàgica o abissal.

Aquesta regió es caracteritza per una pressió hidrostàtica elevada.

En biologia marina descriu un tipus determinat d'ambient d'hàbitat natural que fa referència a certes espècies d'animals marins que naden lliurement i que viuen i/o s'alimenten en aigües obertes a aquestes profunditats i mai s'aproximen a la superfície.

És una zona especialment dura per a trobar menjar, l'únic aliment existent és per depredació d'altres animals, de microorganismes i de les restes detrïts que els cauen de dalt, per aquesta causa molts peixos tenen funcions metabòliques lentes per a ser molt econòmics i conservar energia, certes espècies no tenen ulls.

També es coneguda con zona batipelàgica o zona pelàgica profunda.

zona batipelàgica

Vegi's zona batial.

zona baroclínica

Regió en la qual existeix un gradient de temperatura sobre una superfície constant de pressió.

Les zones baroclínics són àrees favorables per a la intensificació i debilitament de sistemes; els sistemes barotròpics, per contra, no mostren canvis significatius en la seva intensitat.

També la ciselladora del vent és característica d'una zona baroclínica.

zona calenta

Vegi's zona equatorial.

zona ciclogènica

És la zona on es presenten les condicions favorables per a la formació d'un cicló.

zona circalitoral

La zona circalitoral s'estén des del nivell inferior arribat a per les fanerògames marines i les algues fotòfiles, fins a la màxima profunditat on arriben les algues multicel·lulars.

El seu límit superior es troba entre els 15-35 m de profunditat, segons la claredat de les aigües, i l'inferior, al voltant dels 100 m.

El final d'aquesta zona coincideix aproximadament amb la porció inferior de la plataforma continental i el marge superior del talús continental.

El sistema afita'l, caracteritzat per l'absència de llum, s'estén per pràcticament tot el talús continental (zona batial) i per les planes abissals (zona abissal).

zona climàtica

Cadascuna de les cinc faixes en què és divideix la superfície de l'esfera terrestre, determinades pels pols, els cercles polars i els tròpics, i que corresponen als grans tipus de clima.

zona climàtica

Zona definida per la distribució dels elements climàtics en latitud com funció de la radiació solar, de la circulació general de l'atmosfera, etc.

zona coberta de meandres

Part de la vall entre dos línies paral·leles tangencials a successius meandres completament desenvolupats en els seus límits extrems.

zona contigua

Conforme a la Convenció de 1982 (V. Convenció de les Nacions Unides sobre el Dret del Mar), és l'espai marítim contigu al mar territorial d'un Estat on aquest pot prendre les mesures necessàries per a prevenir i sancionar les infraccions de les seves lleis i reglaments duaners, fiscals, d'immigració o sanitaris que es cometin en el seu territori o en el seu mar territorial (art. 33.1, 1 i b).

La zona contigua no podrà estendre's més enllà de 24 milles marines contades des de les línies de base a partir de les quals s'amida l'amplària del mar territorial (art. 33.2).

L'antecedent legislatiu d'aquesta zona contigua es troba en les Hovering Acts britàniques dictades a principi del segle XVIII, per a reprimir el contraban, en la Real Cèdula de 17 de desembre de 1760, dictada a Espanya sobre contraban de tabac i sal i registre de vaixells i, recentment, a la fi del segle XIX, en les lleis duaneres nord-americanes dirigides a prevenir i sancionar el contraban, especialment el de begudes alcohòliques.

Encara que el seu concepte i naturalesa jurídica van anar àmpliament debatuts en la Conferència de Codificació del Dret Internacional, celebrada a L'Haia en 1930, aquest espai marítim no va ser reconegut fins a la Conferència de les nacions Unides sobre Dret del Mar, celebrada en 1958 en Ginebra.

La Convenció sobre mar territorial i zona contigua (B.O.E núm. 307, de 24 de desembre de 1971) va dedicar a la zona contigua l'article 24.

En aquesta Convenció es reflecteix la veritable naturalesa jurídica derivada dels precedents històrics. «En una zona d'alta mar contigua a un mar territorial

zona costera

La Zona Costera, (també anomenada costanera) són les aigües costaneres, marines, estuaris i properes a les ribes dels grans llacs i mars interiors, així com, una porció de terra propera a la costa, on activitats humanes i processos naturals afecten i són afectats pel que es dona en les aigües.

L'extensió varia, ja que els seus límits no només són determinats per característiques ambientals i geològiques, sinó també per un concepte polític i administratiu.

D'aquesta manera, es pot incloure tota l'àrea terrestre de les conques hidràuliques i tota l'àrea aquàtica fins a la plataforma continental, encara que en la pràctica la zona costanera és una banda relativament estreta d'aigua i terra al llarg de la riba.

zona d'ablació

Zona del glacial que disposa per sota de la seva zona d'alimentació, on la fusió i l'evaporació superen en intensitat el desenvolupament del gel.

zona d'accés de serveis de neteja de platja

Zona que ha de situar-se, si pot ser, dintre de la zona d'espais lliures.

La seva ubicació es determinarà basat en una xarxa global d'accessos, no podent utilitzar-se per a altra fi i prohibint-ne l'aparcament de qualsevol vehicle destinat a altra activitat, excepte serveis de seguretat degudament autoritzats.

zona d'activitats logístiques

Les ZAL són plataformes logístiques vinculades a ports, que alberguen activitats de segona i tercera línia logística generalment dedicades a mercaderies marítimes.

La seva implantació respon als requeriments de manipulació i distribució de mercaderia marítima cap a i des del hinterland portuari.

Els Ports, punts de ruptura modal i de concentració de tràfics, apareixen ràpidament com localitzacions on s'exerceixen funcions de valor afegit.

Les ZAL emergeixen com una resposta dels ports a un redisseny de les xarxes de distribució europees que tendeixen a concentrar-se en un nombre limitat de centres i rutes comercials.

Com plataformes logístiques especialitzades en tràfics, principalment d'exportació i importació, les ZAL portuàries han de disposar de condicions òptimes de règim i serveis duaners, com un factor determinant de la seva competitivitat.

Per a una empresa importadora, existeixen tres alternatives d'instal·lació i emmagatzematge de mercaderies en el territori amb anticipació a l'entrada duanera de les mateixes:

1º. Zona franca, és una part del territori nacional degudament delimitada, en la qual les mercaderies que en ella s'introdueixen es consideren fora del territori duaner nacional pel que fa als drets i tributs d'importació, i no estan sotmeses al control habitual de la duana.

- Han de ser autoritzades pels Estats membres de la Unió Europea.

- És una zona idònia per a aquelles empreses que pretenguin exportar o importar part de les seves mercaderies, però també és ideal per a aquelles empreses que directament es dediquin al comerç internacional.

- Els avantatges són igualment vàlides ximple per a les transaccions que es realitzin entre la UE i tercers països, com per al comerç entre tercers països no comunitaris.

- Les mercaderies poden estar un temps il·limitat en ella.

2º. Dipòsit franc és un local tancat, assenyalat dintre del territori nacional i autoritzat per l'Estat, en el qual es considera que les mercaderies no es troben en el territori duaner per a l'aplicació de drets duaners i tributs d'importació.

3º. Dipòsits duaners són locals destinats a emmagatzemar mercaderies sol·licitades al règim de dipòsit (règim fiscal) i que posteriorment seran destinats a altres règims o operacions duaneres.

Poden ser públics o privats.

El temps màxim d'estada de la mercaderia en aquest tipus de magatzems és de cinc anys.

zona d'aigües abrigades

És la porció d'aigües defensada de l'acció del mar per les obres fonamentals o les defenses naturals del port que delimita l'autoritat portuària.

zona d'aigües jurisdiccionals

Màxim àmbit especial marítim en el qual l'Estat riberenc exerceix les seves competències territorials sense distingir que siguin exclusives o concurrents, plenes o fragmentaries; és a dir, amb aquesta expressió es designa el conjunt de les aigües interiors, del mar territorial, de la zona contigua i, recentment, de la zona econòmica exclusiva.

Si embarg, des de mitjans del segle XIX, a Espanya aquesta expressió s'ha utilitzat incorrectament per la legislació i part de la doctrina com sinònima de «mar territorial».

Amb tot, tant a la llum del vigent règim jurídic dels espais marítims, aprovat en Ginebra en 1958 durant la I Conferència de les Nacions Unides sobre Dret del Mar, (V. codificació del dret del mar), com de la Convenció de les Nacions Unides sobre Dret del Mar, de 10 de desembre de 1982 (V. Convenció de les Nacions Unides sobre el Dret del Mar), es pot afirmar que l'expressió «aigües jurisdiccionals» emmalalteix de gran vaguetat i resulta ara -i fins i tot en el context històric del segle XIX- excessivament àmplia per a ser identificada amb el mar territorial en sentit estricte; en ella s'engloben per igual, amb caràcter unitari o indistint, zones perfectament delimitades, amb status jurídics distints, en les quals l'Estat riberenc estén les seves competències de manera gradual, de més a menys, segons la seva proximitat a les costes del mateix.

En definitiva, encara que s'hagin emprat com sinònim, ambdues expressions denominen realitats jurídiques distintes i es troben en la mateixa relació que guarden entre si la part (mar territorial) i el tot (aigües jurisdiccionals).

Tan aigües jurisdiccionals d'una Estat són les aigües interiors, la zona contigua i la zona econòmica exclusiva com el mar territorial.

zona d'aigües marítima exclusiva

Zona que arriba fins a 200 milles marines des de la costa, i en la qual el dret internacional reconeix als Estats riberencs, drets d'explotació, conservació i ordenació dels recursos naturals, especialment la pesca.

zona d'aigües marítima terrestre

Ribera de la mar, que la llei qualifica de domini públic.

zona d'alerta

Zona per a la qual s'ha emès un advertiment de tempesta severa o de tornat.

zona d'alta pressió atmosfèrica

Figura isobàrica en forma d'àrea irregular més o menys extensa amb altes pressions en el seu interior i sense centres definits.

zona d'ancoratge

Zona del port destinada a ancorar-hi embarcacions.

zona d'anticiclons atmosfèrics

Regió de l'atmosfera on la pressió és més elevada que la dels seus voltants per al mateix nivell.

Es diu també alta pressió.

Les isòbares presenten en general un espai ampli, mostrant la presència de vents suaus que arriben a desaparèixer en les proximitats del centre.

L'aire es mou en la direcció contrària de les sagetes del rellotge en l'hemisferi Sud i en sentit oposat en l'hemisferi Nord.

El moviment de l'aire en els anticiclons es caracteritza pels fenòmens de convergència en els nivells superiors i divergència en els inferiors.

La subsidència de més de 10.000 m significa que l'aire que baixa es va assecant i escalfant adiabàticament, pel que porta amb si estabilitat i bon temps, amb escassa probabilitat de pluja.

A l'hivern, no obstant això, l'aire que descendeix pot atrapar boires i elements contaminants sota una inversió tèrmica.

zona d'arribada

Zona del camp de regata situada darrere de la línia d'arribada, on té lloc la comprovació posterior a una cursa de l'adequació de les piragües a les regles sobre el pes i la qualitat de la superfície del buc.

zona d'audibilitat

Regió en la qual pot apercebre's per l'oïda un so llunyà.

zona d'audibilitat anòmala

Zona d'audibilitat de sons intensos, per exemple, explosions, fins a una gran distància del focus sonor, en virtut d'una refracció que determina un canvi de direcció, cap a la terra, dels raigs sonors en les capes altes de l'atmosfera. En tal cas, entre el focus i les zones d'audibilitat anormal existeixen altres de silenci.

zona d'aurores

Regió situada en latituds geomagnètiques de 20° a 25° al voltant de cada un dels pols geomagnètics, en la qual les aurores són freqüents i actives.

zona d'avís

Advertiment d'un fenomen meteorològic advers.

zona d'eclipsi

Part de la Terra en la que es pot observar un eclipsi.

zona d'emmagatzematge portuari

Àrea en l'interior del recinte portuari, organitzada i equipada per a donar serveis d'emmagatzematge a les càrregues.

zona d'equipament

A les ciutats la que està destinada a albergar les instal·lacions comunes per al funcionament de la mateixa.

zona d'espais lliures

La GRPP-70 la denomina com zona de serveis, i està constituïda pel conjunt de terrenys immediats a la zona de repòs pel costat de terra, i limitada per la línia de fites de la zona marítimo-terrestre, o final de la platja.

Només per motius justificats s'autoritzaran les activitats permeses en la zona de repòs i les activitats esportives i lúdiques, conforme a la normativa vigent.

zona d'especial vigilància

A efectes duaners i de circulació de mercaderies, la zona terrestre de 20 km d'ample des del límit de la mar o de la frontera.

zona d'estancament

En estudis de la contaminació, zona de la capa superficial en la qual persisteixen les següents condicions durant quatre dies almenys: vent geostrofic de velocitat inferior a 15 nusos, cap pas frontal i cap precipitació.

zona d'estiu

Una de les àrees situades entre una zona de francbord tropical i una zona de francbord d'hivern, en la qual un vaixell és autoritzat oficialment a carregar fins a la línia de màxima càrrega d'estiu.

Sinònim zona de francbord d'estiu.

zona d'exercicis militars

Àrea que apareix en la cartes i dintre de la qual s'efectuen exercicis navals, militars i aèries.

zona d'extinció

Espai marítim on les onades es van atenuant suaument segons viatgen per l'oceà.

zona d'hivern a l'Atlàntic nord

Àrea en la qual el vaixells de 100 metres d'eslora o menys no poden carregar més de la línia de màxima càrrega d'hivern a l'Atlàntic nord en un període que correspon molt vagament a l'hivern.

zona d'immersió

La zona d'immersió és la part del folro exterior d'un buc compresa entre en calat de llast i el de càrrega, en altres paraules, aquella part del casc que sol estar alternativament exposada a l'aire i a l'aigua.

zona d'incomoditat

Zona, delimitada per una corba de comoditat, en la qual s'experimenta una sensació de comoditat o incomoditat.

zona d'influència

Zona que compren l'espai terrestre entre el límit interior de la riba de la mar i una línia situada almenys a 500 metres terra endins en que es limiten les construccions i els usos.

zona d'ombra

Zona en què, pel fet d'ésser situada fora de la visual de l'emissora, les ones molt curtes no hi poden arribar per via directa.

zona d'ombra

Zona fosca que resulta de la intercepció de la llum o de l'absència de llum.

zona d'operacions

Zona del port destinada a la transferència i manipulació de les mercaderies, els materials i els subministraments, on no hi són

gaire temps.

zona d'opressió

Zona antagònica a la de confort o benestar, determinat per valors de la temperatura i humitat molt diferents dels òptims.

zona de 25 m

Zona delimitada per la línia de sortida i dues banderes grogues situades a 25 m, dins els límits de la qual la ruptura accidental d'una pala implica una nova sortida en una cursa en línia.

zona de 100 m

Zona del camp de regata que comprèn els primers 100 m de la cursa, dins la qual es pot reiniciar la regata en cas de sortida nul·la o d'avaria d'un bot.

zona de baixa pressió atmosfèrica

Figura isobàrica en forma d'àrea irregular mes o menys extensa amb baixes pressions en el seu interior i sense centres definits.

zona de baixa pressió equatorial

És una àrea de baixa pressió semi contínua que se situa entre les àrees subtropicals d'alta pressió dels hemisferis nord i sud.

zona de baixes pressions

Regió de l'atmosfera on la pressió en un nivell és baixa en relació al seu contorn al mateix nivell.

Està representada, en un mapa sinòptic, per una sèrie d'isòbares a un nivell donat a una pressió donada, les quals envolten els valors de baixa relativa de la pressió (o l'altitud).

zona de benestar fisiològic

Àrea que presenta la temperatura i la humitat relativa més favorable per a l'organisme humà.

A l'augmentar la temperatura la humitat relativa ha de descendir per a mantenir el benestar.

zona de bany

Zona de la platja en que solament es permeten uns determinats usos.

Sinònim zona activa.

zona de borneig

Espai necessari perquè pugui tornar una embarcació fondejada entorn del punt on l'àncora ha fet presa, o bé entorn d'un cos mort.

zona de calmes equatorials

Regions oceàniques situades prop de l'equador tèrmic, on regnen les calmes o vents febles i de direcció variable.

zona de calmes subtropicals

Se coneixen com zones de calmes subtropicals a les dues regions situades entre els 30° al nord i els 30° al sud de l'equador.

Es caracteritzen per altes pressions i vents entre calmós i lleugerament variables.

La veu anglesa «horse latitudes» fa referència que la falta de vent obligava a llançar els cavalls al mar per a alleugerir el vaixell, en l'època de la navegació a vela.

zona de càrrega

Cadascun dels sectors d'un port, degudament senyalitzats, on en determinades hores del dia i determinats dies de la setmana l'estacionament és reservat als camions i a d'altres vehicles de transport per tal d'efectuar les operacions de càrrega.

zona de claror

Porció d'espai compresa dins l'acció dels raigs d'un cos lluminós.

Sinònim zona de llum.

zona de comoditat

Zona, delimitada per una corba de comoditat, en la qual s'experimenta una sensació de comoditat o incomoditat.

zona de control

Espai aeri que s'estén a partir d'una altura donada sobre la superfície de la Terra.

zona de convergència

En oceanografia, regió en el oceà profund on els raigs sonors refractats des de les profunditats arriben a la superfície en intervals successius de 30 a 35 milles nàutiques.

zona de convergència intertropical

Eix al llarg del com els vents alisis del nord-est de l'hemisferi Nord troben als vents alisis del sud-est de l'hemisferi Sud.

És una àmplia àrea de baixa pressió on tant la força de Coriolis com la baixa pressió gradual són febles, permetent la formació ocasional de perturbacions tropicals.

Durant l'estiu en l'hemisferi nord, canvia de lloc seguint els raigs solars més perpendiculars, per exemple, avançant cap al nord sobre el sud d'Àsia i l'Atlàntic Nord.

Constitueix la font de precipitacions en la regió tropical i subtropical.

zona de convergència oceànica

Concentració en un punt o una línia de masses d'aigua de temperatura diferents al llarg d'un front oceànic.

zona de descàrrega

Cadascun dels sectors d'un port, degudament senyalitzats, on en determinades hores del dia i determinats dies de la setmana l'estacionament és reservat als camions i a d'altres vehicles de transport per tal d'efectuar les operacions de descàrrega

zona de desenvolupament portuari

Àrea destinada per a l'establiment d'instal·lacions industrials, per a possible expansió del port.

zona de dipòsit

Zona del port on hom pot situar les mercaderies que serveix per a regular els fluxos de càrrega i descàrrega.

zona de fondeig

Àrea aquàtica establerta per l'autoritat marítima per al fondejo de les naus.

zona de fractura

Zona lineal en el fons marí de la qual presenta una topografia excepcionalment irregular i caracteritzada per forests submarines importants, crestes de flancs escarpats o simètrics, depressions o escarpes.

zona de francbord

Una de les parts en que s'han dividit oficialment les àrees marines del món per a limitar el calat màxim dels vaixells tenint en compte la freqüència de temporals.

zona de francbord d'estiu

Una de les àrees situades entre una zona de francbord tropical i una zona de francbord d'hivern, en la qual un vaixell és autoritzat oficialment a carregar fins a la línia de màxima càrrega d'estiu.

Sinònim zona d'estiu.

zona de francbord tropical

Una de les àrees que corresponen aproximadament als tròpics, en la qual un vaixell és autoritzat oficialment a carregar fins a la línia de màxima càrrega tropical.

zona de frenada

Zona d'aigua de 100 a 200 m de llargada, situada després de la línia d'arribada, que serveix perquè els bots vagin perdent velocitat al final d'una prova.

zona de fusió

En un núvol amb precipitació, capa on els cristalls de gel i els flocs de neu estan transformant-se en gotes d'aigua.

zona de gel acordonat

Àrea en la qual s'ha format molt gel acordonat amb característiques similars.

zona de govern

El compartiment de govern i les parts de la nau situades a banda i banda d'aquell o pròximes a ell que s'estenen fins al costat de la nau.

zona de les aurores

Regió situada al voltant d'ambdós pols geomagnètics en la qual el fenomen aurora és més freqüent i actiu; se situa entre tals pols i una latitud geomagnètica d'uns 20°.

zona de llançament i avarada d'embarcacions i elements nàutics

Se situen preferentment en els extrems de la platja o en altres zones on sigui mínima la seva interferència amb els altres usos.

La distància mínima entre zones de llançament serà de 150 m, havent d'existir davant elles un canal abalisat.

Es respectarà un mínim de 6 m com distància des de qualsevol punt del recinte teòric d'aquesta zona al recinte d'altres instal·lacions, evitant estar enfront de zones d'hamaques i ombrel·les, i en connexió, si pot ser, amb accessos rodats.

zona de lliure comerç

Una zona de lliure comerç és una forma d'integració econòmica en la qual s'estableix l'abolició d'aranzels i de tot tipus de barreres al comerç entre els països que formen l'àrea, però mantenint cadascun les seves pròpies restriccions duaneres enfront dels països que no participen en l'acord.

zona de llum

Porció d'espai compresa dins l'acció dels raigs d'un cos lluminós.
Sinònim zona de claror.

zona de mareas

Zona de la costa compresa entre les plenamars i les baixamars, l'extensió de la qual depèn de l'amplitud de les mareas i de la morfologia litoral.

zona de màxima precipitació

Faixa d'elevació en una regió muntanyenca on es produeix la precipitació anual màxima.

zona de navegació costanera

Mesura d'Ordenació de Tràfic Marítim que comprèn un àrea designada entre el límit de costa d'un dispositiu de separació de tràfic i la costa adjacent, per a ser usada d'acord amb les disposicions, de les Regulacions Internacionals per a Prevenir Col·lisions en el Mar (COLREG, 1972).

zona de neteja

Zona de l'àrea de competició destinada a la neteja dels bots.

zona de pas

Zona afectada per una servitud de trànsit.
Sinònim zona de trànsit.

zones de passos per als vianants

Son les zones que tracten d'assegurar la connexió per als vianants entre totes les zones definides, sense cap limitació. Han d'estar degudament senyalitzats, i és important l'existència de passos transversals d'accés a la platja (com a mínim cada 200 m segons OIB- 94, encara que veurem altres prescripcions que poden prevaler i són més restrictives), excepte en aquelles àrees naturals d'especial interès.

zona de penombra

Zona que envolta el con d'ombra d'un astre del sistema solar i des de la qual només és visible una part del disc solar.

zona de perill

Zona assenyalada per una autoritat competent que representa un perill per a la navegació.

zona de pesca

Zona que compren l'espai marítim de superfície variable contigu a la costa en que els estats només permeten de pescar als vaixells autoritzats.

zona de policia

Zona de 100 metres d'ample que s'estén horitzontalment a banda i banda d'una llera pública, i on l'ús del sòl i les activitats que es desenvolupen en ell estan condicionats.
L'execució de qualsevol obra en zona de policia requereix l'autorització administrativa prèvia de l'organisme de la conca.

zona de practicatge

Zones en les quals la navegació es realitza amb pràctics.

zona de precaució de tràfic marítim

Mesura d'Ordenació de Tràfic Marítim que es refereix a un àrea de límits definits en la qual els vaixells han de navegar amb especial precaució i en la qual pot recomanar-se una determinada direcció de tràfic.

zona de predicció

Zona determinada en que tenen validesa les condicions enunciades en la predicció meteorològica.

zona de protecció

Zona afectada per una servitud de protecció.

zona de recuperació

Zona adjacent al camp de regata, que s'utilitza per a tornar a la línia de sortida.

zona de reserva pesquera

Zona més enllà de la zona costanera en la qual l'exclusivitat de la pesca és reservada per a la nació costanera.

zona de rompent

Zona entre el límit més exterior dels rompent i el límit de la remunta d'onades.

zona de salvament

Zona que compren els primers 20 metres de la servitud de protecció destinada a dipositar temporalment objectes materials llençats per la mar i a realitzar operacions de salvament marítim.

zona de seguretat

Espai de 500 m de ràdio com a màxim, degudament senyalitzat, que en virtut del Conveni de Ginebra de 1959 (segons el qual l'estat riberec exerceix drets de sobirania sobre la plataforma continental a l'efecte d'exploració i explotació dels seus recursos naturals) és lícit establir entorn de les instal·lacions dedicades a l'explotació d'aquesta plataforma.

zona de separació de tràfic

Zona o línia que separa les vies de circulació de tràfic en la qual els vaixells estan maniobrant en sentits oposats o gairebé oposats, o separant una via de circulació de la zona adjacent del mar; o separant vies de circulació designades per a classes particulars de vaixells que maniobren en la mateixa direcció.

zona de serveis portuaris

Conjunt de superfícies de terra i aigua delimitades i destinades al desenvolupament de l'activitat portuària.

zona de servitud de salvament

Franja de 20 m d'amplària contats a partir del límit interior de la zona marítime-terrestre.

Aquesta zona és d'ús públic per a casos de naufragi, dipòsit de restes o mercaderies i operacions de salvament.

En ella els propietaris poden sembrar i conrear lliurement la terra, però en cap cas edificar sense l'autorització pertinent.

zona de servitud de vigilància del litoral

La via transitable, generalment de sis metres d'ample, contigua a la línia de major plenamar.

Quan per les condicions del terreny el pas per aquesta via sigui difícil o perillós les autoritats podran ampliar-la en el que sigui estrictament necessari.

zona de servitud pública

Zona de 5 metres d'ample que s'estén a banda i banda de la llera pública i està reservada per a usos públics (per al servei del personal de vigilància de la llera; per a l'exercici d'activitats de pesca fluvial; per al salvament de persones o béns, i per encallar i amarrar embarcacions de manera ocasional si és necessari).

Els propietaris de les zones de servitud poden plantar en ella espècies no arbòries que no impedeixin el pas, prèvia autorització de l'organisme de la conca; no poden, en canvi, edificar en elles, excepte en casos molt justificats i sempre que disposin de l'autorització pertinent.

zona de silenci

Conjunt de punts sobre la superfície terrestre en els quals un so procedent d'un focus llunyà no és percebut per l'oïda, sent, en canvi, audible en altres llocs més llunyans, situats en la mateixa direcció de la recta que uneix focus i observador; tals zones de silenci estan situades entre el focus i les zones d'anormal audibilitat.

zona de silenci

Zona dintre de la qual o a partir de la qual no es reben o es reben escassament senyals radioelèctrics.

zona de sortida

Zona del camp de regata més propera a la línia de sortida.

zona de subducció

La zona de subducció és una zona llarga i estreta on una placa litosfèrica descendeix per sota d'una altra.

La fricció produïda en aquesta zona porta al d'fondre's el mantell, que al seu torn, ascendeix a través de l'escorça continental creant volcans.

Sobre elles s'acumula un prisma d'acreció.

zona de temps

Vegi's fus horari.

zona de tràfic

Àrea dintre de límits definits en la qual s'estableix un tràfic de direcció única, els obstacles naturals, incloent els quals formen zones de separació, poden constituir un límit.

zona de tràfic costaner

Derrota establerta en un àrea designada compresa entre el límit terrestre d'un dispositiu de separació de tràfic i la costa adjacent, i que ha de ser usada d'acord a les Regles Internacionals per a prevenir abordatges en el Mar.

zona de tractament duaner especial

Espai físic en el qual s'apliquen lleis d'excepció amb el que les mercaderies poden circular en forma lliure solament en aquesta Zona Especial, per tant, per a passar a la Zona de Tractament Duaner general, haurien de pagar tots els gravàmens o aquells que faltessin, si s'haguessin cancel·lat en forma parcial.

zona de tractament duaner general

Territori en el qual s'apliquen, sense excepció, totes les disposicions duaneres de caràcter general, tenint les mercaderies lliure circulació a través de tot l'espai físic que constitueix l'Estat.

zona de transferència

Àrea designada per a transferir la càrrega d'un vaixell a un altre, amb la finalitat de reduir el calat del vaixell més carregat.

zona de transició

Zona aquàtica on l'aigua té una profunditat menor que 1/2, però superior a 1/25 de la longitud d'ona.

zona de transició

Zona d'aigua compresa entre dos corrents oposades caracteritzada per remolins, urgències i condicions de turbulència que es produeixen en forma vertical o horitzontal.

zona de trànsit

Zona afectada per una servitud de trànsit.

Sinònim zona de pas

zona de trencants

Activitat de les ones en l'àrea compresa entre la línia de costa i el límit extrem de les trencants.

zona de vents

Àrees geogràfiques delimitades pel domini de certs sistemes de vent; en aquests termes es pot parlar la zona dels alisis, la zona dels oest, etc.

zona de vigilància

Àrea en la qual s'efectua la detenció, i localització i, eventualment, la destrucció d'una amenaça aèria o naval enemiga.

zona de vigilància duanera

És la part pertanyent a un territori duaner on la duana exerceix poders especials en virtut dels quals aplica o pot aplicar mesures especials de control duaner.

zona del butlletí

Advertiment d'un fenomen meteorològic advers.

zona dels STM

Zona controlada per un centre o estació dels STM.

zona dels vents de l'oest

Zona situada aproximadament entre les latituds de 35° i 65°, en cada hemisferi, en la qual el desplaçament de l'aire té lloc predominantment des de l'oest a l'est, especialment en l'alta troposfera i baixa estratosfera, el que porta com a conseqüència que, en ella, el temps ve de l'oest.

Prop de la superfície terrestre, la zona queda particularment bé marcada en l'hemisferi Sud, més lliure de perturbacions terrestres.

zona disfòtica

Zona intermèdia de les aigües marines, on només arriba la llum tènue i on poden viure organismes fotosintètics unicel·lulars.

zona duanera

Territori en el qual les disposicions de la legislació duanera d'un Estat són plenament aplicables.

zona duanera

Territori sobre el qual la Duana exerceix jurisdicció.

Es divideix en Zona Primària i Zona Secundària.

zona duanera marítima

Espai o àrea marítima sota control de les autoritats duaneres de qualsevol país en relació amb la seva legislació nacional.

Consell de Cooperació Duanera de Brussel·les.

zona econòmica

Zona del domini públic marítimo-terrestre formada per l'espai comprès des del límit exterior de la mar territorial fins a la distància de 200 milles nàutiques.

zona econòmica exclusiva

És un nou espai marítim de marcat caràcter econòmic, com el seu propi nom indica, nascut en la III Conferència de les Nacions Unides sobre Dret del Mar.

El seu concepte, règim i naturalesa jurídica estan definits en la Part V de la Convenció de 1982, que comprèn els articles 55 a 75, ambdós inclusivament.

Segons la Convenció, «la zona econòmica exclusiva és un àrea situada més enllà del mar territorial i adjacent a aquest subjecte al règim jurídic específic establert en aquesta Part, d'acord amb el qual els drets i la jurisdicció de l'Estat riberenc i els drets i llibertats dels altres Estats es regeixen per les disposicions pertinents d'aquesta Convenció» (art. 55); la seva amplària màxima és de 200 milles marines comptades des de les línies de base a partir de les quals s'amida l'amplària del mar territorial (art. 57).

en aquesta zona, l'estat riberenc té:

a) drets de sobirania per a les fins d'exploració i explotació, conservació i administració dels recursos naturals, tant vius com no vius, en les aigües suprajacents al jaç i del jaç i el subsòl del mar i pel que fa a altres activitats amb la intenció de l'exploració i explotació econòmiques de la zona, tal com la producció d'energia derivada de l'aigua, dels corrents i dels vents;

b) jurisdicció pel que fa a:

i) l'establiment i la utilització d'illes artificials, instal·lacions i estructures;

ii) la investigació científica marina;

iii), la protecció i preservació del mitjà marítim;

c) altres drets i deures previstos en aquesta Convenció (art. 56).

Els drets enunciats en aquest article pel que fa al jaç del mar i el seu subsòl s'exerciran de conformitat amb la Part VI de la Convenció referent a la plataforma continental (V. plataforma continental), els drets sobre recursos vius es reglamenten en els articles 61 a 73 d'aquesta Part (V. pesqueres).

En la zona econòmica exclusiva, tots els Estats, siguin riberencs o sense litoral, gaudeixen de les llibertats de navegació i sobresol i d'estesa de cables i canonades submarins i d'altres usos del mar internacionalment legítims relacionats amb aquestes llibertats (art. 58.1).

En conseqüència, aquest nou espai marítim és de naturalesa sui generis o especial; té un status jurídic distint del mar territorial i de l'alta mar, encara que en certa manera participa dels règims aplicables als dos espais marítims tradicionals.

La Llei 15/1978, de 20 de febrer, sobre zona econòmica (B.O.E. núm. 46, de 27 de febrer) incorpora bàsicament el règim i naturalesa jurídics de la zona econòmica exclusiva i la seva amplària de fins a 200 milles.

zona elusiva

Franja de la Via Làctia amb un ample de 10° a banda i banda de l'equador galàctic on, amb excepció de 4 o 5 zones transparents, no es veuen les galàxies exteriors a la nostra.

Això comprova que la pols es concentra cap al plànol de la nostra Galàxia he impedeix la visibilitat.

A banda i banda d'aquesta franja la concentració de pols comença a decreixer, veient-se reflectit aquest fet en el nombre de galàxies per unitat d'àrea que va augmentant fins a arribar al màxim en els pols galàctics.

zona entre mareas

Zona de la platja compresa entre la línia de marea més baixa i la línia de marea més alta.

zona epipelàgica

Es denomina zona epipelàgica (del grec "sobre" + pelag- "alta mar" a un dels nivells en els quals està dividit l'oceà segons la seva profunditat.

En oceanografia identifica a les aigües marines situades entre la superfície i els 200 metres de profunditat o zona mesipelàgica.

Aquesta regió es caracteritza per ser abundant la vida submarina ja que penetra la llum solar i gràcies a aquesta il·luminació poden realitzar la fotosíntesi les plantes.

En biologia marina aquest terme fa referència a la descripció d'un tipus determinat d'ambient d'hàbitat natural de les espècies de plantes i d'animals marins que naden lliurement i que viuen i/o s'alimenten en aigües obertes a aquestes profunditats.

zona equatorial

La zona equatorial es caracteritza per l'alta pluviositat i les temperatures elevades, i se situa sobre l'equador, entre els 20° de latituds nord i sud.

Es distingeixen dos tipus: la zona equatorial i la zona tropical.

El sistema equatorial es caracteritza per una altíssima pluviositat i elevades temperatures, condicions constants al llarg de l'any.

La pluviositat en la zona equatorial és la més alta del planeta, entre 2.000 i 1.500 mm a l'any.

Això és degut al fet que els vents alís del nord-est i del sud-est que conflueixen en l'equador, s'eleven i formen núvols que descarreguen pluja de forma permanent.

Les temperatures són elevades i constants, al voltant de 25 °C.

Al llarg de l'any solament hi ha una estació, plujosa i càlida (la diferència de temperatures mitges és de 3 °C o menys).

Aquestes condicions es donen en la conca de l'Amazona, en l'Àfrica equatorial i en els arxipèlags d'Indonèsia.

La vegetació característica és el bosc tropical.

A pesar de la exuberància d'aquest bosc, els seus sòls són pobres, a causa de les intenses precipitacions diàries que actuen com un rentat que arrossega les sals i els nutrients.

Els processos i agents que distingeixen al sistema equatorial són la meteorització química i biològica, i l'aigua de vessament.

El modelatge típic és el produït per la meteorització, que al ser especialment intensa, produeix roques alterades, afloraments rocosos arrodonits anomenats «pans de sucre» i lliscaments.

També destaca el modelatge fluvial, amb rius de trams plans i abundants cataractes.

Aquest sistema morfo climàtic està modelat per rius tan importants com l'Amazones (Amèrica), el Congo (Àfrica) i el Mekong (Àsia).

Sinònim zona calenta

zona esfèrica

Porció de superfície de revolució compresa entre dos plans paral·lels perpendiculars a l'eix de revolució.

zona especial

S'entén qualsevol extensió de la mar en la qual, per raons tècniques reconegudes en relació amb les seves condicions oceanogràfiques i ecològiques i el caràcter particular del seu tràfic marítim es fa necessari adoptar procediments especials obligatoris per a prevenir la contaminació de la mar per hidrocarburs.

Zones especials són les enumerades en la Regla 10 del Conveni MARPOL 73/78 .

Regla 10. Mètodes per a prevenir la contaminació per hidrocarburs des de vaixells que operin en zones especials.

a) Per zona del mar Mediterrani s'entén aquest mar pròpiament dit, amb els seus golfs i mars interiors, situant-se la divisòria amb el mar Negre en el paral·lel 41° N i el límit occidental en el meridià 5°36' W que passa per l'estret de Gibraltar.

b) Per zona del mar Bàltic s'entén aquest mar pròpiament dit, amb els golfs de Botnia i de Finlàndia i l'entrada al Bàltic fins al paral·lel que passa per Skagen, en el Skagerrak, a 57°44,8' N .

c) Per zona del mar Negre s'entén aquest mar pròpiament dit, separat del Mediterrani per la divisòria establerta en el paral·lel 41° N.

d) Per zona del mar Rojo s'entén aquest mar pròpiament dit, amb els golfs de Suez i Aqaba, limitat al sud per línia loxodròmica entre Ras Si Ane (12°28,5' N, 43°19,6' E) i Husn Murad (12°40,4' N, 43°30,2' E).

e) Per zona dels Golfs s'entén l'extensió de mar situada al nord-oest de la línia loxodròmica entre Ras al Hadd (22°30' N, 59°48' E) i Ras al Fasteh (25°04' N, 61°25' E).

f) Per zona del golf d'Aden s'entén la part del golf d'Aden que es troba entre el mar Rojo i el mar d'Aràbia, limitada a l'oest per la línia loxodròmica entre Ras Si Ane (12°28,5' N, 43°19,6' E) i Husn Murad (12°40,4' N, 43°30,2' E), i a l'est per la línia loxodròmica entre Ras Agafar (11°50' N, 51°16,9' E) i Ras Fartak (15°35' N, 52°13,8' E).

g) Per zona de l'Antàrtic s'entén l'extensió de mar situada al sud dels 60° de latitud sud.

h) Les aigües nord-occidentals d'Europa inclouen el mar del Nord i els seus accessos, el mar d'Irlanda i els seus accessos, el mar Cèltic, el canal de la Mànega i els seus accessos i la part de l'Atlàntic nord-oriental que es troba immediatament a l'oest d'Irlanda.

La zona està limitada per les línies que uneixen els següents punts: - 48°27' N en la costa francesa; - 48°27' N, 6°25' W; - 49°52' N, 7°44' W; - 50°30' N, 12° W; - 56°30' N, 12° W; - 62° N, 3° W; - 62° N, en la costa noruega; - 57°44,8' N, en les costes danesa i sueca.

zona especial de reconeixement

Àrea habilitada dintre dels magatzems duaners destinada al reconeixement físic de les mercaderies, d'acord a Llei. Zona franca

zona especial de reconeixement

Part del territori nacional degudament delimitada, en la qual les mercaderies que en ella s'introdueixin es consideren com si no estiguessin en el territori duaner pel que fa als drets i tributs d'importació, i no estan sotmesos al control habitual de duanes.

zona especial de reconeixement

És un règim duaner que permet rebre mercaderies en un espai delimitat d'un Estat, sense el pagament de gravàmens a la importació per considerar-se que no es troben en el territori duaner i on no estan subjectes al control habitual de la duana.

La naturalesa de les operacions que poden sotmetre's les mercaderies en l'interior d'una zona franca determina que pot ser qualificada com zona franca comercial o industrial.

zona estrangera de comerç

Un àrea designada on la mercaderia conforme a pagar impostos poden ser emmagatzemades, classificades o manipulades normalment sense que se li vaig aplicar càrrecs d'impostos.

cast: *zona extranjera de comercio*

zona eufòtica

Vegi's zona fòtica.

zona exclusiva de pesca

En la II Conferència de les Nacions Unides sobre Dret del Mar, celebrada en Ginebra en 1960, va fracassar per un sol vot (Unió Soviètica) la fórmula proposada per Canadà i Estats Units d'Amèrica d'establir un mar territorial de sis milles i una zona de pesca adjacent al mateix d'igual extensió.

Aquesta fórmula es va consagrar regionalment en la Conferència Europea de Pesca, celebrada a Londres del 3 de desembre de 1963 al 2 de maig de 1964, en la qual van participar setze Estats (Àustria, Bèlgica, Dinamarca, Espanya, França, Irlanda, Islàndia, Itàlia, Luxemburg, Noruega, Països Baixos, Portugal, Suècia, Suïssa, Regne Unit i República Federal d'Alemanya).

La Conferència va aprovar el Conveni Europeu de Pesca, signat a Londres el dia 9 de març de 1964, d'exclusiva aplicació a les costes europees de l'oceà Atlàntic, que reconeix als Estats parteix el dret a fixar en dotze milles, contades des de les línies de base establertes per a delimitar el mar territorial, el límit de les seves respectives zones de pesca.

Com contrapartida, es va adoptar la fórmula de compromís de salvaguardar els drets exclusius dels nacionals de cada país dintre de les primeres sis milles -amb mesures transitòries entre les tres i les sis milles, alhora d'assegurar el respecte als drets històrics adquirits pels pescadors d'altres Estats en la zona compresa entre les sis i dotze milles.

Espanya va ratificar el Conveni el dia 15 de setembre de 1965 i va incorporar les seves clàusules a la nostra normativa per Llei 20/1967, de 8 d'abril (B.O.I. núm. 86, de 11 d'abril).

Amb la independència en la dècada dels anys seixanta dels nous Estats, aquests van establir -com ruptura del passat colonial, que fixava en tres milles l'extensió del mar territorial- unes zones exclusives de pesca, que arribaven fins a les 50 milles (cas de Mauritània) o les 120 milles (cas de Senegal).

Conforme al nou Dret del Mar, formulat per la Convenció de 1982, aquestes zones exclusives de pesca han quedat subsumides en la zona econòmica exclusiva fixada en una extensió de 200 milles, contades a partir de les línies de base des de les quals s'amida el mar territorial.

zona fiscal i de vigilància

La «zona fiscal» en les províncies marítimes (art. 283 de les Ordenances de Duanes) coincideix amb la «zona especial de vigilància», formada per la totalitat dels termes municipals compresos en una zona de vint quilòmetres d'amplària al llarg de les nostres costes i fronteres, contats des del límit del mar territorial en les primeres i des de la línia d'extrema frontera en les segones.

la competència s'atribueix:

a) En les aigües jurisdiccionals al Resguard Marítim, que no podrà practicar reconeixements en els vaixells que es troben en el recinte de la duana marítima i sota la seva vigilància.

b) A la Direcció general de Duanes i Impostos Especials, pels funcionaris de duanes i pel resguard, en la península i illes Balears i les seves aigües jurisdiccionals.

c) Pertany a l'exclusiva competència dels inspectors de duanes i impostos especials les funcions tècniques i administratives en el recinte de la duana, corresponent al Resguard la vigilància dedicada a impedir que les mercaderies surtin del recinte sense haver estat despatxades legalment.

l'acció fiscal s'exerceix, a efectes duaners i de persecució i repressió del contraban, en els següents llocs:

- En tot el territori nacional espanyol.

- En les anomenades aigües jurisdiccionals a efectes fiscals.

En Espanya el criteri tradicional va ser el d'una extensió de dues llegües o sis milles d'aigües jurisdiccionals o mar territorial que, en principi, eren exclusivament a efectes duaners (Cèdula de 1760, Real Ordre de 1775, Real Cèdula del Consell de Guerra de 11 de juny de 1797, art. 324.6, de les Ordenances de Duanes i successives Lleis de Contraban i Defraudació), però que es va anar ampliant i consagrant com únic mar territorial espanyol.

La mateixa distància de sis milles s'estableix en el Reglament de 17 de juny de 1893, sobre la policia costanera entre Espanya i Portugal per a l'exercici del dret de pesca i en els Tractats internacionals subscrits per Espanya.

L'exercici de la Jurisdicció Militar de Marina sobre l'extensió de sis milles de mar territorial confirma aquest criteri numèric de les aigües jurisdiccionals, la delimitació de les quals no es fa -no obstant això- ni en l'article 9 de la Llei d'Organització i Atribucions dels Tribunals de Marina, ni en l'article 9.1.b), del Codi de Justícia Militar de 17 de juliol de 1945, àdhuc després de la reforma introduïda per la Llei Orgànica 9/1980.

L'única excepció va ser el real decret de 23 de novembre de 1914, en el qual, a l'efecte de garantir la neutralitat espanyola en la I Guerra Mundial, s'estableix -curiosament- una reducció de l'extensió tradicional de sis milles a tres.

És posteriorment, després de la consagració de la zona contigua fins a 12 milles en la Convenció de Ginebra de 1958 i el fracàs de la delimitació del mar territorial en 1960 (també en Ginebra), quan Espanya -mantenint la seva sobirania en les tradicionals sis milles- estén a dotze milles la seva zona contigua a aigües jurisdiccionals a l'efecte de pesca (Llei de 8 d'abril de 1967) i duaners o fiscals (decret de 26 de desembre de 1968 que va modificar l'article 33 de les Ordenances de Duanes).

No han de confondre's aquestes aigües fiscals amb la zona especial de vigilància fiscal, que «està formada pel territori dels termes municipals que, total o parcialment, es trobin compresos en una franja de 20 quilòmetres d'amplària a tot el llarg de les costes, contats des del límit del mar» (arts. 283 i 297 de les Ordenances Generals de la Renda de Duanes).

El seu objecte és controlar en terra la circulació de mercaderies i altres fins del ram de duanes.

Les duanes marítimes són les oficines establertes en les costes o ports per a recaptar els drets aranzelaris i fiscalitzar l'entrada i sortida de mercaderies per via marítima; és a dir, la importació o exportació per mar.

Les Ordenances de la Renda de Duanes regulen els diversos tràmits de la importació per mar o introducció en territori nacional d'articles procedents de l'estranger.

Comença amb l'entrada dels vaixells dintre dels límits del port i la visita d'entrada dels serveis de duana, que s'efectua tan aviat els Serveis de Sanitat admetin el vaixell a lliure plàtica i es basa en un document anomenat Manifest, en el qual el capità ha de detallar la càrrega, pacotilles i encàrrecs que la nau condueixi.

L'administrador de la duana podrà practicar en qualsevol moment visita de fondejo i, si escau, expedirà les corresponents llicències de alleujament que autoritzen la descàrrega de vaixells en el comerç d'importació.

Les Ordenances de la Renda de Duanes tracten del despatx de vaixells en règim d'exportació, amb la presentació de factures en la duana i l'habilitació per a la sortida a través del «sol-licito», que haurà de ser visat successivament per la duana, Comandància de Marina i Sanitat.

Alguna regla especial es conté en les Ordenances de Duanes per al trànsit marítim o pas de mercaderies estrangeres destinades a altres països per aigües jurisdiccionals espanyoles, quan els vaixells entrin en port nacional i per al transbordo en tots aquells ports amb duana habilitada per al despatx, quan es compleixen els tràmits establerts en les Ordenances de Duanes.

zona fòtica

En els ecosistemes marins i lacustres la zona fòtica és aquella en la qual penetra la llum del sol.

La seva profunditat és molt variable en funció de la turbulència.

Coeficient d'extinció de l'aigua pura per a diferents longituds d'ona Longitud d'ona (nm)

Coeficient d'extinció 820 (infraroig) 2,42 680 (vermell) 0,455 580 (groc) 0,078 480 (blau verdós) 0,018 400 (violeta) 0,041 380 (ultraviolat) 0,045

Es diu profunditat eufòtica o nivell eufòtic a la profunditat en la qual la intensitat de la llum queda reduïda a un 1% de la qual ha penetrat la superfície, el límit per sota del com no queda lloc per a la fotosíntesi.

Una mica de llum pot registrar-se fins a 700 o més metres de profunditat, però el límit de la zona eufòtica, amb llum suficient perquè faig una mica de fotosíntesi, pot situar-se a només uns decímetres, en aigües molt tèrboles de rius i pantans, o acostar-se als 200 m, que és el valor típic en les regions tropicals dels oceans, d'aigües molt transparents.

zona franca

Un enclavament nacional creat per les autoritats competents de cada Estat amb la finalitat de considerar les mercaderies que allí es trobin com si no estiguessin en territori nacional per a l'aplicació dels drets duaners, restriccions i qualsevol altre impost.

En les Zones Franques s'admeten mercaderies de qualsevol tipus, quantitat, país d'origen o de destinació.

Es poden carregar i descarregar, transbordar, emmagatzemar, i manipular mercaderies.

En gairebé tots els països del món existeixen zones franques.

Les Zones Franques ofereixen avantatges fiscals com suspensió de drets duaners, IVA i impostos especials, no s'apliquen restriccions quantitatives o qualitatives, etc.

zona franca d'extensió

Ciutat o regió situada immediatament adjacent a la Zona Franca, delimitada per la llei, i que s'afavoreix amb els beneficis de la Zona Franca.

zona frontal

Capa de transició atmosfèrica que separa dues masses d'aire i en la qual les propietats i característiques són intermèdies entre les quals correspon a tals masses.

zona fronterera

Franja de territori fronterer sotmesa a certes obligacions per raons de defensa nacional, en la qual a vegades cal proveir-se d'una documentació especial per a circular.

zona generatriu d'huracans

Superfície oceànica on comunament es generen els huracans que cíclicament afecten el territori nacional.

Aquestes zones es troben perfectament definides en els oceans.

A nivell mundial existeixen 8 zones.

zona geogràfica

L'àrea, o zona, és el vuitè dels vuit nivells d'estudi en Geografia.

Aquí apareix en les escales molt petites, generalment planetàries.

Aquí trobem les grans zones climàtiques, temperades, fredes, càlides, o els grans conjunts biogeogràfics, la distribució de continents i oceans, o els grans conjunts de població al món.

Encara que generalment es reserva la paraula àrea per a unitats més petites que la zona, com els països de l'àrea del Carib, per exemple.

zona glacial

Qualsevol de les dues zones compreses entre els cercles polars i els pols, en les zones glacials, els raigs del Sol incideixen molt obliquament, escalfant poc, en aquestes zones els dies i les nits tenen grans durades, tant major com més gran és la latitud, fins a arribar als pols que la nit i el dia tenen una durada de sis mesos, encara que existeixen els crepuscles que duren uns dos mesos.

zona glacial antàrtica

Es la zona compresa entre el cercle polar antàrtica (66°-33'S) i el pol sud.

zona glacial àrtica

Es la zona compresa entre el cercle polar àrtic (66°-33'N) i el pol nord.

zona hadal

Es denomina hadal o zona hadopelàgica a un dels nivells en els quals està dividit l'oceà segons la seva profunditat.

En oceanografia, la zona hadal identifica a les aigües i fons marins per sota de la zona abissal i correspon a les zones més profundes de l'oceà en les grans fosses oceàniques situades a més de 6.000 metres de profunditat.

Aquesta regió es caracteritza per un ambient fred, pressió hidrostàtica extremadament elevada, escassetat de nutrients i absència total de llum.

Hadal és una paraula francesa que significa «lloc de la mort», referit al seu torn al déu grec de la mort, Hades, i els seus dominis.

Es creu que la majoria dels éssers vius aquí són capaços de sobreviure als més de 1.100 atmosferes de pressió presents en aquest ambient extrem.

La part hadal dels oceans només representa el 1,9% de la superfície dels mars.

Pràcticament es redueix a les grans fosses abissals.

zona horària

Correspon a 24 àrees en les quals es troba dividit el globus terraquí seguint la mateixa divisió del Temps.

Anteriorment era utilitzat el Temps Solar Aparent, sent que el temps variava d'una població a una altra.

A l'imposar-se els fusos horaris, aquest problema es va corregir sincronitzant els rellotges d'una regió al mateix Temps Solar Veritable.

Cada fus horari té 15° (una hora), encara que això, té certes diferències a causa de la irregularitat que es provoca a l'adaptar-se als límits dels països quan passen les línies per zones terrestres, això no succeeix en mar obert, on segueixen els meridians sense cap problema.

Totes les zones horàries són definides en relació amb Temps Universal Coordinat, l'abreviatura del qual solem trobar: TCU o UTC, aquesta zona és la qual correspon a Londres.

zona humida

Zona climàtica caracteritzada per una total aparença d'àrida, de manera que en ella la precipitació basta per a mantenir la vegetació.

zona inactiva o de repòs

La zona de repòs o inactiva, és immediata i paral·lela a l'activa, en la qual es permet la col·locació d'ombrel·les, hamaques, tendals i altres elements portàtils que facilitin la permanència als usuaris.

S'exclouen les superfícies destinades a zones de passos per als vianants, d'espais lliures, de llançament i encallada, i zones d'accesos de serveis i neteja de platges.

L'amplària òptima en platges mediterrànies seria de 25 m, sent variable en funció de les característiques i superfície de cada platja.

En qualsevol cas, no se superarà mai els 100 m que seria el límit del desplaçament per al bany.

Aquest espai és el que, degudament fitat mitjançant papereres, pals fixos o altres elements específics destinats a tal fi, s'empra per a l'ocupació temporal mitjançant la corresponent autorització.

En cap cas es permet la invasió de zones dunars.

Per a facilitar el trànsit per als vianants, i sempre que l'amplària de la platja ho permeti, es deixarà, en aquesta zona i al costat del seu límit posterior, una franja de passada de 4 m d'ample (10 m segons GRPP-70, però contada fora de la zona de repòs), que podrà suprimir-se si es justifica suficientment la seva innecessarietat, en raó de la seva escassa afecció a l'ús públic, o bé perquè així ho justifiqui l'ordenació normativa o plans de distribució de les instal·lacions.

zona infralitoral

S'estén cap a mar obert des de la zona de baixada màxima de les marees (zona de Laminarias) i només queda parcialment descoberta en les grans marees vives.

És una zona molt bona per a la vida marina ja que aquí les condicions ambientals comencen a ser més estable que en zones superiors.

A partir d'aquí, i encara que segueixi present la influència de la zona continental, ja no existeix la pressió directa de les marees i no hi ha perill seriosos d'insolació excessiva, falta d'oxigen o alteracions brusques de la salinitat.

zona insalubre

La qual sigui declarada danyosa per a la salut o epidèmica per les autoritats de sanitat.

En l'ordre laboral, la navegació per una zona d'aquest tipus implica una prima a tots els tripulants del vaixell, establerta en funció del sou, per cada dia de permanència en la mateixa.

zona intercotidial

Vegi's zona intermareal.

zona intermareal

Zona compresa entre la riba i l'aigua que arriba a aproximadament uns 200 metres de profunditat.

En les costes hi ha una zona o banda de terreny que, al pujar i baixar la marea, passa alternativament d'estar coberta per l'aigua a estar descoberta; la banda costanera que passa del mitjà aquàtic a l'aeri durant les marees vives és la zona intermareal.

Per sobre de ella es troba la zona supralitoral, on arriben les esquitxades del mar, i per sota la zona infralitoral o sublitoral, que mai queda a descobert.

La zona intermareal és la qual queda sotmesa al ritme diari de les marees.

En ella es poden distingir dos tipus de substrat: el rocós i el sorrenc o tou.

En les costes amb fons tous, sorrencs, com són les zones intermareals, no es percep l'abundant diversitat i densa població d'espècies a primera vista.

Tot el contrari ocorre en les roques; basta fer una passejada per una costa rocosa durant la baixamar per a observar la notable varietat d'espècies d'animals i plantes, en la seva majoria fixades al sòl.

Si es fes un inventari, seria fàcil trobar-se amb més de mil espècies distintes.

zona intertropical

Franja zonal estreta on conflueixen els alisis d'ambdós hemisferis.

zona intertropical

Zona compresa entre els dos tròpics.

zona intertropical de convergència

Zona en que convergeixen els vents alisis d'ambdós hemisferis.

També és coneguda com Equador Meteorològic.

És una àmplia àrea de baixa pressió on tant la força de Coriolis com la baixa pressió gradual són febles, permetent la formació ocasional de perturbacions tropicals.

Durant l'estiu en l'hemisferi nord, canvia de lloc seguint els raigs solars més perpendiculars, per exemple, avançant cap al nord sobre el sud d'Àsia i l'Atlàntic Nord.

zona litoral

Igual que l'ambient litoral corresponent a la superfície, la zona litoral s'estén des de la línia de la marea alta fins a la línia de la marea baixa.

zona de lliure intercanvi

Conjunt format per països que han organitzat entre ells la lliure circulació de les mercaderies produïdes sobre els seus territoris.

zona lliure duanera

Zona en el qual es permet la instal·lació de recintes i magatzems de dipòsits de mercaderies estrangeres.

Les mercaderies ingressaran a aquestes zones sense exigències de registre d'importació i sense atorgament de divises. Aquestes mercaderies no estaran afectes al pagament de drets, impostos i altres gravàmens que es perceben per mitjà de les Duanes.

zona marítima

Cadascuna de les divisions de l'espai marítim que banya el litoral, juntament amb aquest, i que a efectes militars es troba sota el comandament d'una autoritat naval.

en Espanya, les zones marítimes són:

- La del Cantàbric, amb capçalera en El Ferrol, que abasta des de la desembocadura del riu Bidasoa a la del Miño, és a dir, des de la frontera de França a la de Portugal;
- La de l'Estret, amb capçalera a Cadis, que s'estén des de la desembocadura del riu Guadiana, o sigui des de la frontera de Portugal, al cap de Gata;
- La del Mediterrani, amb capçalera a Cartagena, que abasta des del cap de Gata al de Cerber, incloent les illes Balears;
- La de Canàries, amb seu a Las Palmas de Gran Canària.

zona marítima A1

Zona compresa en l'àmbit de cobertura radiotelefònica d'una estació costanera d'ones mètriques com a mínim, en la qual es disposarà contínuament de l'alerta d'anomenada selectiva digital (LSD) i l'extensió de la qual està delimitada per un Govern Contractant del Conveni.

zona marítima A2

Zona de la qual s'exclou la zona marítima A1 compresa en l'àmbit de cobertura radiotelefònica d'una estació costanera d'ones eudiomètriques com a mínim, en la qual es disposarà contínuament de l'alerta de LSD i l'extensió de les quals està delimitada per un Govern Contractant del Conveni.

zona marítima A3

Zona, de la qual s'exclouen les zones marítimes A1 i A2, compresa en l'àmbit de cobertura d'un satèl·lit geostacionari de Imnarsat, en la qual es disposarà contínuament de l'alerta.

zona marítima A4

Qualsevol zona que quedi fora de les zones marítimes A1, A2 i A3.

zona marítima de bany

La zona marítima de bany, es la situada en el mar.

zona marítima duanera

Espai marítim on la Duana exerceix jurisdicció d'acord amb la legislació corresponent.

zona marítimo-terrestre

La zona marítimo-terrestre, és un dels béns de domini públic reconeguts com a tal expressament en la Constitució, article 132.2.

La Llei 22/1988 de 28 de juliol, de Costes inclou dintre de la ribera del mar la zona marítimo-terrestre i les platges.

Aquella es defineix com l'espai entre la línia de baixamar i el límit fins a on arriben les ones en els majors temporals.

Aquesta zona s'estén així mateix per les marges dels rius fins al lloc on es facin sensibles les marees, i inclou les zones humides baixes.

Per la seva banda, les platges són descrites com zones de dipòsit de sorres, incloses les dunes, formades per l'acció del mar o del vent marí.

Així dons platges i zona marítimo-terrestre, solen coincidir, però pot ser que no ho facin.

La ribera del mar, formada per la zona marítim terrestre, les platges i alguns elements més, com els penya-segats, és de domini públic, per ser la més valuosa i fràgil de la costa, i té un règim d'utilització molt estricte.

Està permès l'accés públic i gratuït per a usos comuns: passeig, estada, bany... i les activitats i instal·lacions que per la seva naturalesa no puguin tenir altra ubicació, que només podran portar-se a terme mitjançant la corresponent autorització o concessió.

Està prohibit l'ús residencial de tot tipus, l'estacionament i circulació de vehicles i les acampades.

Els terrenys fronterer amb el domini públic litoral podran ser de propietat particular, però es troben sotmesos a les següents servituds:

- Servitud de protecció, (sobre una franja paral·lela al litoral de 100 metres d'ample, ampliables a 200 metres, i reduïts a 20 metres en zones urbanitzades abans de 1988).

Aquest espai està reservat per a zones verdes, àrees de jocs, instal·lacions esportives a l'aire lliure, acampades, aparcaments, serveis públics, i està prohibit l'ús residencial en totes les seves modalitats i la construcció de carreteres amb intensitat de tràfic superior a 500 vehicles al dia.

- Servitud de trànsit, (sobre una franja de 6 metres, que s'inscriu dintre de la servitud de protecció, des del seu límit més proper a la ribera del mar), que s'ha de deixar com una zona de passada lliure permanent per a vianants.
- Servitud d'accés al mar, amb la qual es pretenen garantir vies -perpendiculars a la ribera- per a l'accés lliure i gratuït de vianants i vehicles.

Les primeres haurien d'estar distants no més de 200 metres, les segones no més de 500 metres.

Finalment cal al·ludir a una franja de 500 metres paral·lela a la ribera (denominada zona d'influència), on l'ordenament urbanístic ha d'impedir les pantalles arquitectòniques, i en les quals la densitat d'edificació no pot ser superior a la mitjana del sòl urbanitzable del municipi.

Si bé el domini públic marítimo-terrestre es considera de titularitat estatal, això no impedeix que altres Administracions ostentin competències sobre el mateix, així per exemple correspon als ens locals explotar els serveis de temporada en les platges, i mantenir aquestes en les degudes condicions de neteja, higiene i salubritat.

A les Comunitats Autònomes, a tenor del disposat en la Sentència del Tribunal Constitucional 149/1991, els correspon atorgar les autoritzacions corresponents en les zones de servitud.

zona mediolitoral

La zona mediolitoral, de mareas o de trencants, és aquella en la qual es troben les comunitats d'organismes que requereixen o toleren un cert grau d'immersió, però no poden sobreviure a immersions permanents o semi permanents.

Es troba immediatament per sobre del nivell del mar, estant mullada gairebé constantment per l'onatge.

La seva amplitud va a dependre de la força de l'onatge i de la inclinació i orientació del litoral, ja que les mareas en el Mediterrani són molt reduïdes.

Generalment, la hi divideix en dos subzones: una superior, on la immersió és rara, i altra inferior, on les immersions són més freqüents però no permanents.

zona mesolitoral

Zona àmplia, particularment en l'Atlàntic gallec, directament afectada pels forts moviments de pujada i baixada de les mareas cada 12 hores aproximadament.

És l'hàbitat típic dels éssers vius habituals a la zona costanera i es caracteritza per la presència d'una gran varietat d'espècies.

zona mesopelàgica

Es denomina zona mesopelàgica a un dels nivells en els quals està dividit l'oceà segons la seva profunditat.

En oceanografia identifica a les aigües marines situades entre 200 i 1000 metres de profunditat, per sota de la zona epipelàgica i per sobre de la batipelàgica. Aquesta regió es caracteritza per que penetra la llum solar.

zona mesopelàgica

En biologia marina aquest terme fa referència a la descripció d'un tipus determinat d'ambient d'hàbitat natural d'espècies de plantes i animals marins que naden lliurement i que viuen o s'alimenten en aigües obertes a aquestes profunditats.

zona militar

Espai en el qual és indispensable la intervenció tècnica de la marina de guerra.

zona militar de costes i fronteres

Espais dins els quals és indispensable la intervenció tècnica del ram de guerra amb referència a vies de comunicació en projectes que puguin afeblir o inutilitzar la defensa del territori nacional.

zona nerítica

Zona marina situada per sobre de la plataforma continental, sense contacte amb el litoral.

zona neta

Regió local on el cel està buidant-se o on la capa nuvolosa s'ha reduït, indicant la intrusió d'aire més sec; es veu sovint com un àrea brillant on la base dels núvols és més alta en el costat oest o sud-oest d'un núvol paret (wall cloud).

zona nodal

Zona en la qual la direcció predominant del transport litoral canvia.

zona nuvolosa

Família de núvols cumulonimbus que es formen sobre els oceans i que es mouen conjuntament, donant l'aparença d'una sola massa de núvols de diverses desenes de quilòmetres de diàmetre.

zona oculta

Àrea invisible per a un observador a causa de la configuració del terreny que s'interposa entre ambdós.

zona pelàgica profunda

Vegi's de zona batial.

zona pelàgica superficial

Zona de la mar situada a prop de la superfície i a gran distància de la costa.

zona per a banyistes, embarcacions esportives i activitats subaquàtiques

Les reservades per l'autoritat competent les platges, cales, ports i altres llocs per a la pràctica de tals activitats, sense altra finalitat que l'evitació de possibles accidentes.

zona periòdica de francbord

Una de les àrees en la vara polar d'una zona d'estiu en què el calat màxim dels vaixells autoritzat oficialment canvia segons períodes de l'any.

zona pesquera

Vegi's àrea de pesca.

zona portuària

Àrea del territori nacional que comprèn els límits físics de les àrees de terreny assignades als ports incloent les àrees delimitades pels perímetres físics en terra, les esculleres, defensa de canals d'accés i les estacions de pràctics.

zona posterior de feble refractivitat

Senyal de radar caracteritzada per una esquerda en el patró de refractivitat sobre la cara de flux d'entrada de la tempesta.

Aquesta esquerda sovint té forma de V, però aquest terme no hauria de ser confós amb cort en V.

Les tempestes supercelulars sovint mostren osques d'entrada, generalment en el quadrant dret d'una supercèlula clàssica, però de vegades en la part a l'I d'una tempesta en la part del darrere d'una tempesta (osca d'entrada del darrere).

zona primària

Part del territori duaner que comprèn els recintes duaners, espais aquàtics o terrestres destinats o autoritzats per a les operacions de desembarcament, embarcament, mobilització o dipòsit de les mercaderies; les oficines, locals o dependències destinades al servei directe d'una duana; aeroports, o camins habilitats i qualsevol altre lloc on es compleixen normalment les operacions duaneres.

zona reservada

Vegi's àrea restringida.

zona restringida

Coberta, espai o zona d'un vaixell en la qual només poden entrar, per motius de seguretat, els membres de la tripulació autoritzats.

zona rocosa

Extensió del fons del mar de naturalesa rocosa.

zona secundària

Part del territori duaner que li correspon a cada duana en la distribució que la Superintendència Nacional de Duanes fa per a efectes de la competència, intervenció i obligacions de cadascuna.

zona semiàrida

Zona en la qual, durant alguns anys la precipitació no basta per a mantenir els cultius i la vegetació.

Àrea en la qual l'evaporació supera les precipitacions durant alguns anys.

zona sublitoral

S'estén des de la línia de la marea baixa fins a la vora de la plataforma continental. És corresponent a l'ambient nerític de les aigües superficials.

zona subtropical

Sèrie de nuclis d'alta pressió, en ambdós hemisferis, alineats seguint aproximadament els 35º de latitud.

Els eixos de cada cinturó experimenten un feble desplaçament meridiana anual.

zona subtropical d'altres pressions

Sèrie de nuclis d'alta pressió, en ambdós hemisferis, alineats seguint aproximadament els 35º de latitud.

Els eixos de cada cinturó experimenten un feble desplaçament meridiana anual.

zona supralitoral

La zona supralitoral o d'esquitxades és la qual humiteja la rosada del mar i l'esquitxar de l'onatge, però que pràcticament mai es veu submergida.

La seva amplitud és variable, depenent de factors com la força de l'onatge i la inclinació i orientació de la costa, estant generalment compresa entre 30-50 cm en les zones poc exposades a l'onatge i 2-3 m en les més exposades.

Les espècies supralitorals estan adaptades a unes condicions de vida molt dures per la falta d'aigua, pels extrems de temperatura que s'arriben a (elevats a l'estiu i baixos al hivern), per la forta insolació i pels grans canvis de salinitat que es produeixen (crostes de sal per evaporació, pluges).

Les comunitats pròpies d'aquesta zona són pobres en espècies i molt homogènies a escala mundial, i és habitada bàsicament per artròpodes i mol·luscos.

zona temperada nord

Es la zona compresa entre el tròpic de Càncer (23º-27' N) i el cercler polar Àrtic (66º-33'N).

zona temperada sud

Es la zona compresa entre el tròpic de Capricorn (23º-27' S) i el cercle polar Antàrtic (66º- 33' S).

zona tèrmica

Qualsevol de les zones horitzontals de vegetació que poden trobar-se en terreny muntanyenc, que resulten de variacions verticals de la temperatura; per exemple, zona sense gelades, límit forestal, etc.

En termes molt generals, part de la superfície terrestre definida per característiques relativament uniformes i limitada habitualment per línies que corresponen a valors triats de la temperatura o a un efecte d'aquesta

zona terrestre

Cadascuna de les cinc parts en que es considera dividida la superfície de la Terra pels tròpics i els cercles polars.

zona tintada

Vegi's acolorida.

zona tòrrida

Zona l'amplària de la qual és igual a la distància entre els dos tròpics i està dividida per la meitat per l'equador, en la zona tòrrida, el Sol arriba a aconseguir grans altures arribant a culminar en el zenit dues vegades a l'any, per això, els raigs solars incideixen gairebé perpendicularment sobre aquesta zona i és la més calorosa.

zona tropical

Són les situades al nord i al sud de la zona de convergència intertropical.

En elles predominen els anomenats vents alisis que es formen quan les masses d'aire del nord o del sud es mouen per a ocupar l'espai que deixa lliure l'aire ascendent de la zona equatorial.

Per l'efecte Coriolis, en l'hemisferi nord els alisis bufen predominantment de nord-est a sud-oest, mentre que en l'hemisferi sud ho fan de sud-est a nord-oest.

En altura la circulació del vent es fa en sentit contrari, fins als 30° de latitud, aproximadament, lloc on l'aire, ja refredat, es desploma cap a la superfície tancant-se així els corrents convectives pròximes a l'equador.

Les zones tropicals situades entre els 20° i els 40° de latitud, en les quals l'aire descendeix des de l'altura, es caracteritzen pel predomini de les altes pressions (aire fred i dens que s'acumula contra la superfície).

Això suposa precipitacions escasses, normalment inferiors als 250 mm anuals, ja que la circulació vertical descendent impedeix el desenvolupament de núvols, doncs l'aire al baixar augmenta la seva temperatura i per tant augmenta la seva capacitat de contenir vapor d'aigua (major humitat de saturació).

Per això en aquestes zones hi ha grans extensions desèrtiques en els continents, tant en l'hemisferi nord com en el sud.

zonació

En biogeografia, distribució d'animals i vegetals en zones o faixes segons factors climàtics.

zonal

Relatiu o pertanyent a una zona.

zonal

Flux de vents al llarg d'una latitud, est a oest, o oest a est.

zonalitat

Disposició dels caràcters medi naturals segons les zones climàtiques, com a resultat de la variació del flux solar segons la latitud.

zones

Bandes brillants en la capa de núvols dels planetes gegants (Júpiter, Saturn, Urà i Neptú).

zones de calma subtropicals

Cinturons d'altres pressions subtropicals situats a uns 30 a 35 graus de latitud nord i sud encara que queden interromputs per la diferent distribució de terres i mars.

Són zones de calmes des d'on les masses d'aire es mouen en direcció cap als pols i l'equador.

Aquests cinturons poden ser en part el resultat d'un moviment d'aire en la part superior de la troposfera procedent de l'equador, que avança sota la influència de l'efecte de Coriolis, produint-se així una acumulació d'aire en aquestes latituds.

Possiblement un moviment d'aire en direcció a l'equador en la part superior de la troposfera procedent de latituds altes tendeix a descendir en la zona de calmes subtropicals augmentant l'acumulació d'aire.

En anglès es coneixen amb el nom de "Horse Latituds".

zones de calmes tropicals

Àrees de calmes i vents suaus que s'estenen per latituds entorn dels 30° N i dels 30° S, i que són frontereres amb les zones de vents alisis.

zones de circulació atmosfèrica

Les dues grans zones de circulació atmosfèrica en cada hemisferi es corresponen amb els dos fluxos de rang planetari, és a dir, westerlies i alisis, que caracteritzen, respectivament, la zona de circulació general de l'oest i banda de l'allisis; entre ambdues se situen les altes pressions subtropicals o latituds dels cavalls (Pferdebreiten, horse latituds).

Tot el conjunt es troba sotmesa al mecanisme còsmic de les estacions, que durant l'hivern amplia la primera de les zones, en detriment de la banda de l'allisís, amb descens latitudinal dels màxims subtropicals; i al revés succeeix en l'estiu corresponent.

Les isoterms mostren, a cinc quilòmetres d'altitud, des de latituds subtropicals, una reducció progressiva de valors fins a les regions polars, amb idèntica evolució de la pressió atmosfèrica mitjana.

Atès que en aquest àmbit el remolí absolut posseeix velocitat considerable, creixent cap al pol, on resulta màxima i coincident amb l'angular de la Terra, el vent circula en sentit W - E, conformement a la llei de Buys-Ballot, deixant les altes pressions a la seva dreta.

En aquest flux dels nivells superiors sobresurten, com autèntics sistemes directius, els corrents en doll o jet-streams polar i subtropical, que, vinculats a la rotació terrestre, es beneficien, a més, de la transformació d'energia tèrmica en cinètica.

La preponderància del flux de l'oest en superfície es veu interferida i disminuïda per la distribució de terres i mars, que condicionen els camps de pressió, especialment amb la presència d'extensos anticiclons tèrmics hivernals, com el canadenc o el màxim siberià.

Caràcter permanent, encara que reduït espessor, posseeixen les altes pressions polars, mentre ho revesteixen semipermanents les baixes subpolars, com el centre ciclònic d'Islàndia o el mínim de les Aleutianes en l'hemisferi nord i les àrees depressionàries dels mars de Wedell i Ross en l'austral.

Amb diferència, les perturbacions més importants, sense que faltin altres de divers origen, són els ciclons extratropicals o noruecs, en el gènesi dels quals ocupen paper de primer ordre els corrents en doll.

En el transcurs de l'any la variació d'altura del Sol és important, marcant-se amb nitidesa les estacions tèrmiques; de ressaltar és així mateix el joc de masses d'aire tèrmicament contrastades.

Condicció de peces mestres de la circulació atmosfèrica general es reconeix als màxims subtropicals, de raigambre primordialment dinàmica, vinculats a l'actiu procés de subsidència subtropical, que revesteixen caràcter de centres d'acció permanents o quasi permanents.

Els marquen la divisòria entre la zona de circulació general de l'oest i la banda del alisís, constitueixen llar de l'aire tropical marítim i de les seves cares oposades emanen, respectivament, alisís i vents de l'oest de latituds mitges.

Inclouen amplis sectors de calma, d'aquí l'apel·latiu de "latituds dels cavalls"; aquest fenomen obeeix que la subsidència priva àmpliament sobre el gir horitzontal en estructures anticiclòniques amb feble gradient horitzontal de pressió.

Per altra banda, la subsidència imposa els cels buidats i la sequera, donant origen a un cinturó, en l'un i l'altre hemisferi, de deserts subtropicals.

Des dels màxims subtropicals bufen cap a l'equador els alisís, literalment vents marítics, ja que manquen de fonts continentals.

A diferència de la zona de circulació general de l'oest, en la banda del alisís, caracteritzada per l'homogeneïtat tèrmica, les estacions es difuminen fins a desaparèixer, i les referències són, en tot cas, pluviomètriques, sobretot on imperen els climes tropicals, arribant-se a anomenar "hivernatge" en Àfrica Occidental i, com indica Humboldt, "hivern" en la conca del Orinoco, a l'estiu, l'estació plujosa, mentre els espanyols van denominar "estiuet" a l'hivern, l'estació seca.

Més uniforme, fins a aproximar-los pluviomètriques als hipertropicals, és la distribució de precipitacions en els anomenats climes del alisís.

La presència d'inversió tèrmica en l'estructura vertical d'aquest vent marca una clara diferència entre els sectors orientals i occidentals de la zona oceànica on bufen, amb precipitacions reduïdes en els primers i abundants en els segons, gràcies a que la inversió guanya altitud i perd entitat, fins a desaparèixer, amb la pèrdua de latitud, permetent potents ascensos d'un aire càlid, molt humit, proveït d'extraordinari cabal d'energia, fruit d'una evaporació molt activa sobre mars càlids i summament inestables.

zones climàtiques

En raó de la desigualtat de temperatures ocasionada pels moviments de rotació i translació del nostre planeta, així com al seu esfericitat, excentricitat d'òrbita i inclinació de l'eix de rotació, la Terra, pel que fa al clima, ha estat dividida en cinc zones principals: una zona tòrrida, dues zones temperades i dues zones glacials.

zones comercials

Són àrees que es localitzen allunyades del front d'aigua i en les quals s'estableixen els centres comercials com: ferreteries, tallers d'artesanes, refaccionàries, etc.

zones de navegació

les zones es defineixen en funció del tipus de navegació que estan autoritzades a realitzar (RD 1185/2006)

Zona "1" Zona de navegació Il·limitada.

Zona "2" Navegació a la zona compresa entre la costa i la línia paral·lela a la mateixa traçada a 60 milles.

Zona "3" Navegació a la zona compresa entre la costa i la línia paral·lela a la mateixa traçada a 25 milles.

Zona "4" Navegació a la zona compresa entre la costa i la línia paral·lela a la mateixa traçada a 12 milles.

Zona "5" Navegació en la qual l'embarcació no s'allunyi més de 5 milles d'un recer o platja accessible.

Zona "6" Navegació en la qual l'embarcació no s'allunyi més de 2 milles d'un recer o platja accessible.

Zona "7" Navegació per aigües costaneres protegides, ports, badies, rades, badies arrecerades i aigües protegides en general..

zones especials

Els efectes de l'annex I de Marpol 73/78, les zones especials són el mar Mediterrani, el mar Bàltic, el mar Negre, el mar Vermell, la zona dels Golfs, el golf d'Aden, la zona de l'Antàrtic i les aigües nord-occidentals d'Europa.

zones estructurals crítiques

Les zones que, si s'ha de jutjar pels càlculs pertinents, necessiten vigilància o que, a la vista de l'història de servei del vaixell que es tracta o de vaixells bessons o anàlegs, són susceptibles d'esquerdar-se, alabear-se o corroir-se de manera que menyscabarien la integritat estructural del vaixell.

zones franques

Àrees aïllades, situades usualment en ports o en el seu veïnatge, en les quals es concedeixen facilitats de lliurament, manipulació, emmagatzematge i sortida de mercaderies, especialment l'exempció del pagament de drets aranzelaris i altres impostos fins al moment de ser despatxades a consum, és a dir importades total o parcialment.

L'existència d'aquestes àrees exemptes té per objecte estimular i facilitar el comerç internacional.

En elles poden ser realitzades instal·lacions industrials de tota classe i centres comercials, serveis marítims, i terrestres en port, estació o terminal de vehicles, sempre que puguin funcionar sota control i vigilància del personal dedicat a això, amb responsabilitat de l'entitat titular de la concessió i gestora de la seva explotació, que és la corresponent Societat Administradora de la zona franca en qüestió, segons aquesta amament legalment.

Les operacions que poden portar-se a terme són aquelles que impliquen dipòsit o emmagatzematge; condicionament; separació i classificació; barreges amb altres mercaderies nacionals o estrangeres; canvi d'envasos; manipulacions; neteja; muntatge; exhibicions i proves; manufactures i altres del mateix ordre susceptibles d'incrementar el seu valor.

Els dipòsits comercials duaners, siguin públics o privats, gaudeixen dels mateixos avantatges i solament es diferencien realment pel major grau de control duaner que estan sotmesos.

En l'actualitat existeixen més d'un centenar de zones, ports i dipòsits francs estesos per quaranta països, tots ells marítims.

zones glacials

Zones que s'estenen des dels pols fins als cercles polars.

zones polars

Espais compresos entre el Pol Nord i el paral·lel 66.º 33' N (Regió Àrtica) i el Pol Sud i el paral·lel 60.º S (Continent Antàrtic), segons delimitació realitzada pel tractat Antàrtic, signat a Washington el 1 de desembre de 1959.

Principal problema jurídic plantejat per les citades zones és l'aplicabilitat o no a elles de les maneres clàssiques d'adquisició de la sobirania territorial, especialment de l'ocupació.

Principals teories mantingudes per a justificar l'adquisició de territoris polars:

a) Per a la Regió Àrtica: principi o teoria dels sectors, formulada per primera vegada el 19 de febrer de 1907.

Per ella s'atribueix a cada Estat riberec de l'oceà Glacial Àrtic la sobirania sobre el territori comprès en un triangle, la base del qual és la costa de dit Estat, el seu vèrtex el Pol Nord i els costats els meridians que passen pels dos extrems de les costes.

Amb independència dels sectors resultants, es considera també l'existència d'un finlandès i altre danès (Grenlàndia, l'existència del qual es va confirmar per Sentència del T.P.J.I. de 5 d'abril de 1933).

b) Per al Continent Antàrtic: diversos països han aduït per al seu domini els títols del «descobriments» i la «ocupació simbòlica», així com la teoria del «control» (exercitar poder administratiu sobre zones no habitades des d'una possessió allunyada d'aquestes zones), la dels «sectors», similar, si bé no idèntica, a la enunciada per a la Regió Àrtica i la dels «quadrants», combinació de la noció geogràfica del quadrant amb el concepte de sector.

Si bé es pot afirmar que la situació no és en absolut clara, el tractat citat ha suposat la creació d'importants principis de cooperació entre els Estats interessats, paralitzant possibles futures reivindicacions territorials sobre la zona antàrtica.

zones portuàries

Es considera zona de servei d'un port a aquelles superfícies de terra i d'aigua necessàries per a l'execució de les seves activitats, així com les destinades a tasques complementàries d'elles i els espais de reserva que garanteixin la possibilitat de desenvolupament de l'activitat portuària (art. 15.1 de la Llei 27/1992, de 24 de novembre, modificada per la Llei 62/97, de 26 de desembre).

Segons es dedueix de l'anterior definició, la zona de servei d'un port se subdivideix al seu torn en diferents zones, en atenció a la naturalesa de l'espai que ocupin i els usos als quals es destini.

Així, per exemple, la superfície d'aigua inclosa en la zona de servei d'un port d'interès general se subdivideix en: la Zona I, o interior de les aigües portuàries, que abastarà els espais inclosos dintre dels dics d'abric i les zones necessàries per a les maniobres d'atracament i de reviro, i la Zona II, o exterior de les aigües portuàries, que abastarà les zones d'entrada, maniobra i possible fondejo, subsidiàries del port corresponent i subjectes a control tarifari de l'autoritat portuària (art. 15.7 de la Llei 27/1992, de 24 de novembre).

zones sospitoses

Les zones en les quals s'observi corrosió important o que, segons el parer de l'inspector, siguin susceptibles de deteriorar-se ràpidament.

zones temperades

Són les situades al nord (hemisferi nord) o al sud (hemisferi sud) de les zones tropicals. Just al nord (o al sud en l'hemisferi sud) de on sorgeixen els alisis, la mateixa massa d'aire que al desplomar-se des de l'altura ha originat aquests vents, provoca també que parteix d'aquest aire viatge cap al nord-est (o cap al sud-est en l'hemisferi sud).

Es formen així els vents occidentals (d'oest a est) típics de les latituds temperades.

Les masses d'aire que arrossegueu els vents occidentals arriben a xocar amb les masses d'aire fred procedents de les zones polars i es desplacen muntant-se sobre elles, al ser més calentes.

Aquest ascens provoca la formació de núvols i precipitacions en el fenomen meteorològic que anomenem borrasca.

En les borrasques és típic que l'aire a l'ascendir adquireix un moviment giratori, formant-se un front càlid que sol ser seguit d'altre front fred.

El pas dels fronts càlid i fred és el qual porta les pluges.

Les borrasques tendeixen a desplaçar-se d'oest a est, de tal manera que al pas d'un front càlid li sol seguir una millorança transitòria i ve després un front fred amb empitjorament del temps que acaba per arribar a i neutralitzar al capdavant càlid produint-se així la desaparició de la borrasca.

Aquestes contínues variacions provocades per l'alternança de anticiclons (altes pressions) i borrasques (baixes pressions) són les típiques del "temps" atmosfèric de les zones temperades.

zones terrestres

La terra s'ha dividit en una sèrie de zones que prenen com a referència els tròpics i els cercles polars.

Els tròpics estan delimitats per dos paral·lels situats a 23° 27' al Nord i Sud de l'equador, precisament el mateix angle que posseeix l'equador de la Terra pel que fa a l'eclíptica, per efecte de la desviació del seu eix.

Aquests punts es diuen tròpic de Càncer al Nord i tròpic de Capricorn al Sud, i separen les zones tòrrides de les temperades.

Les zones tòrrides estan compreses entre tots dos tròpics, amb l'equador geogràfic com a punt central.

Dues vegades a l'any el Sol passa pel zenit de cadascuna de les zones tòrrides, il·luminant-les perpendicularment.

L'angle d'inclinació de l'eix terrestre provoca que les línies de tots dos tròpics passin a ser els equadors tèrmics (punts de màxima irradiació solar).

Així, el tròpic de Càncer coincideix amb l'equador tèrmic en el solstici d'estiu (el 22 de juny), i el tròpic de Capricorn amb el solstici d'hivern (el 22 de desembre).

Les zones temperades estan situades entre els tròpics i els cercles polars.

En aquests llocs ni el dia ni la nit aconseguen les 24 hores; el Sol no està mai en el zenit i els rajos solars no aconseguen a caure perpendicularment en cap punt d'aquestes superfícies.

Per la seva banda, les zones glacials estan compreses entre els cercles polars i els pols.

Es denominen zona Àrtica a la situada en l'hemisferi Nord, i zona Antàrtica a la situada en l'hemisferi Sud.

En aquestes latituds es manifesten dies de sis mesos i nits d'igual durada en els pols (segons ens trobem en el pol Àrtic o Antàrtic); dins de les zones glacials existeix almenys un dia i una nit que duren més de 24 hores.

Els punts corresponents als cercles polars tenen un dia de 24 hores de durada i una nit igual.

zooclimatologia

Estudi de les relacions entre el clima i els animals.

zoofenologia

La Fenologia és la ciència que estudia la relació entre els factors climàtics i els cicles dels éssers vius.

El moment i la durada dels esdeveniments fenològics particulars varia segons els anys depenent de la corresponent situació meteorològica.

La Zoofenologia és la part de la fenologia que estudia com les variables i les inèrcies climatològiques afecten les activitats periòdiques dels animals

zoologia marina

(del gr. zoom, animal, i logas, tractat). Estudi dels animals marins, tant en el seu aspecte concret com en el de la vida animal en el mar.

cada branca de la zoologia té la seva corresponent part marina, sent les fonamentals:

- Morfologia o estudi de l'estructura i organització;
- Fisiologia o estudi de les funcions;
- Ecologia o estudi de les relacions amb el medi ambient i altres organismes, i taxonomia i sistemàtica, que tracten de la distinció d'espècies i grups i de la seva classificació.

L'estudi dels animals marins té un interès fonamental per al zoòleg, entre altres raons perquè hi ha grups zoològics exclusivament marins, com els equinoderms, branquiòpodos, priapulòideus, quetògnats, merostomats, procordats, afineu-los, etc.; uns altres ho són en la seva majoria, com les esponges

La investigació zoològica en el mar ens ofereix, noves dades i descobriments, alguns d'importància, no només teòrica, sinó també molts grups d'animals marins són de gran interès econòmic (peixos, crustacis, cefalòpode, etc.).

zoomorf

Dit dels signes zodiacals que tenen forma animal.

zooplàncton

Cyclops, Daphnia) Per definició zooplàncton és el conjunt d'animals microscòpics (zoo = animal) que viuen en ambients aquàtics no obstant això, els seus moviments no són capaços de vèncer corrents marins, com els peixos ho fan, per exemple.

Està constituït per protozoaris, crustacis i larves de tots els tipus d'animals que passen per l'estat larval de desenvolupament (crustacis, mol·luscs, cnidaris, etc.).

El zooplàncton juntament amb el fitoplàncton (fito = vegetal) formen la base de la cadena alimentosa.

Existeixen diversos tipus i formes d'aquestes petites criatures.

Entre les més comunes trobades en aquaris i que també són utilitzades per a alimentació estan el Cyclops sp. i la Daphnia sp..

El Cyclops posseeix un sol ull i es distingeix dels altres per la presència de grans antenes i per les borses d'ous oposades en l'extremat posterior.

Mentre que la Dafnia presenta dos ulls, antenes dirigides cap a endavant i cos rodó tancat en vàlvules còncaues.

A causa de la seva transparència, es poden observar els ous de color fosc.

La seva grandària està en el límit de la visió a primera vista, això és, alguns dècims de mm.

Neden activament amb una intensa atracció per la llum.

Alimentació: s'alimenten de microalgues i de detritus orgànics.

Reproducció: es reproduïxen sexualment i mostren els típics cicles de les estacions.

zoòspora

Espora mòbil amb una o més pestanyes vibràtils, produïda per certes algues.

Zubenelgenubi

Zubenelgenubi, és la segona estrella més brillant de la constel·lació de Lliura, coneguda també com a Librae, Kiffa Australis o Elkhiffa Australis (traduccions parcials al llatí de l'àrab al-kiffah al-janûbiyy, «el plat sud (de la balança de Lliura)).

Aquesta constel·lació es troba prop de la d'Escorpí; els àrabs antigament creïen que aquest venia a visitar-la sovint i és per això que les dues estrelles més brillants de Lliura es diuen Zubenelgenubi (pinça sud de l'Escorpí) i Zubeneschamali (pinça nord de l'Escorpí).

Zubenelgenubi és una estrella doble visual, estant ambdues components separades una distància angular de 231" (3'51").

La més brillant de les dues és una estrella blanca i l'altra estrella és groc-pàl·lida de tipus espectral F4 i magnitud aparent 5,2.

Al seu torn, la més brillant de les dues sembla ser un sistema estel·lar doble, format per dues estrelles també de classe A, aquestes molt pròximes entre si.

El sistema es troba a 77 anys llum del nostre sistema solar, el seu angle sideri i la declinació ve reflectida a l'Almanac Nàutic.

zumbada

Oscil·lació en un moviment de zumzeig.

zumzeig

Moviment alternatiu i repetit de pujada i baixada, com el de les ones, d'una cosa que fimbria.

zumzejar

Oscil·lar com un cos animat d'un moviment de zumzeig.